

GENERALINIO ADVOKATO
PEDRO CRUZ VILLALÓN IŠVADA,
pateikta 2011 m. balandžio 14 d.¹

I — Įvadas	I - 11964
II — Teisės aktai	I - 11967
A — Europos Sąjungos teisė	I - 11967
1. Su intelektinės nuosavybės apsauga susiję teisės aktai	I - 11967
a) Direktyva 2001/29 dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo	I - 11967
b) Direktyva 2004/48 dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo	I - 11968
2. Su asmens duomenų apsauga susiję teisės aktai	I - 11969
a) Direktyva 95/46 dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo	I - 11969
b) Direktyva 2002/58 dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje	I - 11969
3. Su elektronine komercija susiję teisės aktai: Direktyva 2000/31	I - 11970
B — Nacionalinė teisė	I - 11970

1 — Originalo kalba: prancūzų.

III — Faktinės aplinkybės pagrindinėje byloje ir prejudiciniai klausimai	I - 11971
A — Faktinės aplinkybės ir procesas pagrindinėje byloje	I - 11971
B — Prejudiciniai klausimai	I - 11974
C — Procesas Teisingumo Teisme	I - 11974
IV — Vertinimas	I - 11975
A — Išankstinės pastabos	I - 11975
1. Pirmojo klausimo performulavimas: EŽTK ir Chartija	I - 11975
2. Atsakymo struktūra	I - 11977
3. Keturių etapų vertinimas	I - 11978
B — Prašoma priemonė (įpareigojimas imtis kelių tam tikrai veiklai užkertančių veiksmų) ir reikalaujama įdiegti „sistema“ (filtravimas ir blokavimas)	I - 11979
1. Filtravimo ir blokavimo sistema	I - 11980
i) „Filtravimo“ mechanizmas	I - 11980
ii) „Blokavimo“ mechanizmas	I - 11982
2. Įpareigojimo imtis veiksmų priemonės požymiai	I - 11982
a) „Neterminuotai“: priemonės taikymo racione temporis sritis	I - 11983
b) „Visų elektroninių pranešimų, gaunamų ir siunčiamų“: priemonės taikymo racione materiae sritis	I - 11983
c) „Visų savo klientų“: priemonės taikymo racione personae sritis	I - 11984
d) „In abstracto ir prevenciškai“: prašomos priemonės prevencinis ir atgrasantis poveikis	I - 11985
e) „Tik savo sąskaita“: prašomos priemonės diegimo išlaidų paskirstymas	I - 11985
3. Tarpinė išvada	I - 11986

C — Priemonės vertinimas atsižvelgiant į direktyvas bei Chartijos 7, 8 ir 11 straipsnius: „apribojimas“, kaip jis suprantamas pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį . . .	I - 11988
1. „aiškinant jas atsižvelgiant, be kita ko, į Chartijos 7 ir 8 straipsnius“: dėl privataus gyvenimo gerbimo ir teisės į asmens duomenų apsaugą	I - 11989
a) Asmens duomenų apsauga (Chartijos 8 straipsnis)	I - 11990
b) Elektroninių ryšių slaptumas (Chartijos 7 straipsnis)	I - 11992
2. „Aiškinant jas atsižvelgiant, be kita ko, į Chartijos 11 straipsnį“: dėl saviraiškos laisvės ir teisės į informaciją garantijos	I - 11993
3. Tarpinė išvada	I - 11995
D — Dėl Chartijoje pripažįstamų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimo sąlygų ir, konkrečiai kalbant, dėl sąlygos, susijusios, be kita ko, su „įstatymo kokybe“ (Chartijos 52 straipsnio 1 dalis)	I - 11995
E — „Vien remiantis nuostata“: nacionalinių nuostatų nagrinėjimas atsižvelgiant į sąlygą, susijusią su „įstatymo kokybe“ (Chartijos 52 straipsnio 1 dalis)	I - 12000
V — Išvada	I - 12004

I — Įvadas

1. Ši byla suteikia Teisingumo Teismui progą išnagrinėti klausimą dėl autorių teisių ir

gretutinių teisių pažeidimų, padaromų internetu neteisėtai parsisiunčiant saugomus kūrinius — šis reiškinys paprastai vadinamas muzikos, kinematografijos, audiovizualinių arba literatūros kūrinių piratavimu — ir atkreipti dėmesį į šių teisių turėtojų arba jų teisių perėmėjų kovą su šia pasauline

rykšte². Konkrečiai kalbant, jo prašoma pareikšti nuomonę visiškai nauju klausimu — ar tam tikros techninės kovos su piratavimu priemonės, kurių patikimumas nėra visiškai įrodytas, tačiau dėl technologijų pažangos ir pasikeitusių jų naudojimo įpročių siūlomos kaip tinkamas atsakas į kasdien „saityne“ pažeidžiamas intelektinės nuosavybės

teisės, yra tinkamos Europos Sąjungos teisės požiūriu.

2 — Nėra jokios būtinybės pabrėžti, kad piratavimo internete problema yra pasaulinė, kad skirtingose šalyse ji yra įvairiai sprendžiama, dažniausiai — reikšiantis ieškinį teisme (tiek prieš pačius interneto vartotojus, tiek prieš paslaugų teikėjus, interneto prieigos paslaugų teikėjus, svetainių prieglobos paslaugų teikėjus, programinės įrangos *peer-to-peer* kūrėjus arba šių paslaugų teikėjus (be kita ko, žr. Jungtinių Amerikos Valstijų bylas *Napster (A&M Records prieš Napster)*, 239 F.3d 1004, 9th Cir. 2011) ir *Grokster (Metro-Goldwyn-Mayer Studios prieš Grokster)*, 125 S. Ct. 2764, 2005), Australijos bylą *Kazaa (Kazaa)* (2005) F. C. A. 1242) arba Švedijos bylą *PirateBay (Svea hovrätt)*, 2010 m. lapkričio 26 d., (byla Nr. B 4041-09)), kartais — teisės aktais (pavyzdžiui, Prancūzijoje — vadinamuoju *Hadopi* įstatymu pagal juo įsteigtos Viešosios kūrinių platinimo ir teisių apsaugos internete institucijos (*Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur Internet*) pavadinimą (2009 m. birželio 12 d. Įstatymas Nr. 2009-669, skatinantis kūrinių platinimą ir apsaugą internete, JORF Nr. 135, 2009 m. birželio 13 d., p. 9666), Ispanijoje — *Disposición final cuadragésima tercera de la Ley 2/2011, de 4 de marzo, de Economía Sostenible* (BOE, 2011 m. kovo 5 d., p. 25033)), kartais *sui generis* (pavyzdžiui, žr. *Joint Memorandum of Understanding on an approach to reduce unlawful file sharing*, pasirašytą 2008 m. tarp pagrindinių interneto prieigos paslaugų teikėjų Jungtinėje Karalystėje ir kūrybinės veiklos sektoriaus atstovų) — dėl visų šių sprendimo būdų yra daug komentarų ir akivaizdu, kad šioje išvadoje, net trumpai, jų aptarti neįmanoma ir kad diskusija vyksta pasauliniu mastu, o požiūriai ypač prieštaringi; Prancūzijoje požiūris į problemą yra apibendrintas, be kita ko, E. Derieux ir A. Granchet „La lutte contre le téléchargement illégal, Lois DADVSI et HADOPI“, Lamy Axe Droit, 2010; Komisijos ginamas požiūris yra apibendrintas jos pirmojoje 2003 m. lapkričio 21 d. ataskaitoje dėl 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinių visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje taikymo (COM(2003) 702 galutinis, 4.7 punktą), jos 2010 m. gruodžio 22 d. ataskaitoje dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo taikymo (COM(2010) 779 galutinis, 3.3 punktą), taip pat jos 2008 m. liepos 16 d. komunikate „Europos pramoninės nuosavybės teisių strategija“ (COM(2008) 465 galutinis, 5.3 punktą). Taip pat bus atsižvelgiama, kalbant apie Europos Tarybos darbus, į 2008 m. kovo 26 d. Ministrų komiteto rekomendaciją CM/Rec(2008)6 valstybėms narėms dėl priemonių, kuriomis siekiama skatinti paisyti saviraiškos ir informacijos laisvės, kalbant apie interneto filtrus, ir gairių, kuriomis siekiama padėti interneto paslaugų teikėjams; taip pat žr. EBPO ataskaitą, pateiktą 2005 m. gruodžio 13 d., *Working Party on the Information Economy, Digital Broadband Content: Music*, DSTI/ICCP/IE(2004)12/FINAL.

2. Norint atsakyti į šioje byloje Teisingumo Teismui pateiktus klausimus reikia išaiškinti tiek sudėtingą antrinės teisės nuostatų visumą, tiek pirminę teisę, konkrečiai kalbant, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją³, atsižvelgiant į Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvųjų apsaugos konvenciją⁴. Tačiau iškart reikia nurodyti, jog neįmanoma tikėtis, kad ši išvada gali apimti visus dėl nagrinėjamų priemonių kylančius teisinius klausimus ir technines problemas⁵. Remdamasis pačia klausimų, kuriuos užduoda prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, formuluote ir tuo, kaip jis apibūdina teisinę ir faktinę situaciją pagrindinėje byloje, bandysiu

3 — Toliau — Chartija.

4 — Toliau — EŽTK.

5 — Teisiniu požiūriu nebus nagrinėjamas tiriamo autorių teisių pažeidimo teisinis vertinimas ir išimčių poveikis asmeninėms kopijoms; techniniu požiūriu negali būti nagrinėjamos nei neteisėto parsisiuntimo technologijos, nei kelio tam užkirtimo būdai. Šiuo atžvilgiu bus daugiau remiamasi gausia doktrina, sukurta dėl šio reiškinio.

pateikti naudingą atsakymą, sutelkdamas dėmesį į pačius svarbiausius aspektus.

3. Šiuo požiūriu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės prašo konkrečiai nurodyti, ar pagal Europos Sąjungos teisę nacionalinis teismas gali taikyti tokią priemonę, kaip prašomoji pagrindinėje byloje, ir nurodyti interneto prieigos paslaugų teikėjui⁶ įdiegti elektroninių pranešimų filtravimo ir blokavimo sistemą. Kadangi prašomos priemonės poveikis, pirma, šiam IPPT ir, antra, jo paslaugų gavėjams bei apskritai interneto vartotojams yra visiškai skirtingas, į šią dvigubą perspektyvą reikės atsižvelgti, nepaisant to, kad klausimas užduotas konkrečiai dėl paslaugų gavėjų.

4. Taip pat iš karto reikia patikslinti, kad ši byla skiriasi nuo bylos, kurioje priimtas Sprendimas *Promusicae*⁷, nors jų teisinis

pagrindas ir bendras kontekstas turi akivaizdžių panašumų. Nagrinėjamoje byloje, kaip ir minėtoje byloje *Promusicae*, kyla būtinybė suderinti reikalavimus, susijusius su įvairių pagrindinių teisių apsauga, tačiau dėl skirtumų tarp šių bylų, kaip pažymi pats prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Sprendime *Promusicae* padarytos išvados ir jame, be kita ko, apibūdintas tinkamos teisių pusiausvyros principas nėra pakankamas pagrindas jam išspręsti bylą. Byloje *Promusicae* iš esmės buvo prašoma, kad vykstant teismo procesui IPPT atskleistų pagal IP adresą⁸, prisijungimo datą ir laiką nustatytų asmenų tapatybę ir fizinį adresą. Taigi buvo nagrinėjamas žinomų ir identifikuotų duomenų pateikimas vykstant teismo procesui. Kita vertus, nagrinėjamoje byloje iš interneto prieigos paslaugų teikėjo reikalaujama, kad jis taikytų elektroninių pranešimų filtravimo ir tariamai intelektualinės nuosavybės teises pažeidžiančių elektroninių rinkmenų blokavimo sistemą. Tai yra ne *a posteriori* intervencija, taikoma konstatavus autorių teisių arba gretutinių teisių pažeidimą, o *a priori* intervencija, taikoma siekiant išvengti tokio pažeidimo, tiksliau tariant — įdiegti sistemą, kuri preventyviai galėtų užkirsti kelią bet kokiam būsimam intelektualinės nuosavybės teisių pažeidimui⁹

6 — Toliau — IPPT.

7 — 2008 m. sausio 29 d. sprendimas, C-275/06, Rink. p. I-271; 2007 m. liepos 18 d. generalinės advokatės J. Kokott išvada.

8 — IP adresas yra vienintelis adresas, kurį sistemos, susisiekiančios pagal „internetu protokolą“, naudoja, kad atpažintų ir susisiektų informacinėse tinklėse; žr. Jon Postel, (leid.) „Internet Protocol“, RFC 791, 1981 m. rugsėjo mėn., <http://www.faqs.org/rfcs/rfc791.html>. Taip pat žr. generalinės advokatės J. Kokott išvados minėtoje byloje *Promusicae* 30 ir 31 punktus.

9 — Tiesa, nors, kaip matysime, iš atitinkamo IPPT yra reikalaujama, kad jis taikytų „prevencinę“ kovos su intelektualinės nuosavybės teisių pažeidimais sistemą, vis dėlto reikia pažymėti, kad šioje byloje jis buvo įpareigotas imtis veiksmų reaguojant į per civilinį procesą konstatuotus intelektualinės nuosavybės teisės pažeidimus.

pagal taisykles, kurios, kaip matysime, turi daugybę neaiškumų.

ir Direktyvą 2000/31/EB¹⁴ dėl elektroninės komercijos, kurių tarpusavio ryšiai yra sudėtingi. Atsižvelgiant į šį sudėtingumą, apibūdinant teisinį bylos pagrindą bus nurodytos tik nuostatos, būtinos pagrindinei bylai suprasti.

5. Tai pažymėjus, vis dėlto yra gana akivaizdu, kad situacija pagrindinėje byloje turi būti nagrinėjama pagrindinių teisių požiūriu.

1. Su intelektinės nuosavybės apsauga susiję teisės aktai

II — Teisės aktai

A — Europos Sąjungos teisė

6. Teisingumo Teismo iš esmės prašoma išaiškinti direktyvas 2001/29/EB¹⁰ ir 2004/48/EB¹¹, susijusias su intelektinės nuosavybės apsauga, direktyvas 95/46/EB¹² ir 2002/58/EB¹³, susijusias su asmens duomenų apsauga,

a) Direktyva 2001/29 dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo

7. Direktyvos 2001/29 8 straipsnyje „Nuobaudos ir teisių gynimo būdai“ nurodyta:

„1. Valstybės narės nustato atitinkamas nuobaudas ir teisių gynimo būdus, jei pažeidžiamos šioje direktyvoje nustatytos teisės ir pareigos, bei imasi visų priemonių, reikalingų užtikrinti, kad tos nuobaudos ir teisių gynimo būdai būtų taikomi. Šitaip nustatytos nuobaudos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.

- 10 — 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230).
- 11 — 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (OL L 157, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 32).
- 12 — 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl asmens apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).
- 13 — 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (OL L 201, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 514).

- 14 — 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

2. Kiekviena valstybė narė imasi priemonių, reikalingų užtikrinti, kad teisių turėtojai, kurių interesus paveikia jos teritorijoje atliekama pažeidžianti veikla, galėtų pareikšti ieškinį dėl nuostolių atlyginimo ir (arba) prašyti teismo draudimo, prireikus teises pažeidžiančios medžiagos konfiskavimo, taip pat 6 straipsnio 2 dalyje nurodytų įtaisų, gaminių ar jų sudedamųjų dalių konfiskavimo.

3. Valstybės narės užtikrina, kad teisių turėtojai turėtų galimybes prašyti teismo draudimo tarpininkams, kurių paslaugomis tretieji asmenys naudojami autorių teisėms ar gretutinėms teisėms pažeisti.“

b) Direktyva 2004/48 dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo

8. Direktyvos 2004/48 9 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad pareiškėjo prašymu teismo institucijos galėtų:

a) įtariamam pažeidėjui nustatyti laikinąjį draudimą, skirtą užkirsti kelią bet

kokiam gresiančiam intelektinės nuosavybės teisių pažeidimui, arba laikinai ir pagal nacionalinės teisės aktus nustatant pakartotinę nuobaudą tęsti šių teisių tariamus pažeidimus, arba, jei jie tęsiami, reikalauti pateikti užstatą, kuris užtikrintų kompensaciją teisių turėtojui; laikinasis draudimas tomis pačiomis sąlygomis taip pat gali būti taikomas tarpininkui, kurio paslaugas naudoja trečioji šalis, pažeisdama intelektinės nuosavybės teises; draudimui, taikomam tarpininkams, kurių paslaugas naudoja trečioji šalis, pažeisdama autorių teises ar gretutines teises, taikoma Direktyva 2001/29/EB.“

9. Direktyvos 2004/48 11 straipsnyje „Draudimai“ numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad priimdamos teismo sprendimą dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo teismo institucijos galėtų pažeidėjui taikyti draudimą tęsti pažeidimą. Jei tai yra numatyta nacionalinėje teisėje, už tokio draudimo nesilaikymą, jeigu reikalinga, skiriama pakartotinė nuobauda, siekiant priversti jo laikytis. Valstybės narės taip pat užtikrina, kad teisių turėtojai galėtų prašyti taikyti tokį draudimą, nepažeidžiant

Direktyvos 2001/29/EB 8 straipsnio 3 dalies, tarpininkams, kurių paslaugas naudoja trečioji šalis, pažeisdama intelektinės nuosavybės teises.“

b) Direktyva 2002/58 dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje

2. Su asmens duomenų apsauga susiję teisės aktai

11. Direktyvos 2002/58 5 straipsnio, skirto pranešimų konfidencialumui, 1 dalyje nustatyta:

a) Direktyva 95/46 dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo

„Valstybės narės užtikrina pranešimų ir su jais susijusių srauto duomenų, perduodamų per viešųjų ryšių tinklą ir teikiant viešai teikiamas elektroninių ryšių paslaugas, konfidencialumą, taikydamos nacionalinės teisės aktus. Visų pirma jos draudžia be atitinkamų naudotojų sutikimo klausytis, įrašyti, kaupti ar kitu būdu perimti bei stebėti pranešimus ir su jais susijusius srauto duomenis, išskyrus atvejus, kai tai galima teisėtai daryti pagal 15 straipsnio 1 dalį. Šios dalies nuostatos nedraudžia techninio saugojimo, būtino perduoti pranešimą nepažeidžiant konfidencialumo principo.“

10. Direktyvos 95/46 13 straipsnio 1 dalies g punkte nustatyta:

„1. Valstybės narės gali priimti teises priemones, kad apribotų 6 straipsnio 1 dalyje, 10 straipsnyje, 11 straipsnio 1 dalyje bei 12 ir 21 straipsniuose numatytų prievolių ir teisių mastą, kai toks apribojimas yra reikalinga apsaugos priemonė norint užtikrinti:

12. Direktyvos 2002/58 15 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatytas kai kurių Direktyvos 95/46/EB nuostatų taikymas, nustatyta:

<...>

g) duomenų subjekto apsaugą arba kitų asmenų teisių ir laisvių apsaugą.“

„Valstybės narės gali patvirtinti teises priemones, ribojančias šios direktyvos 5 ir

6 straipsniuose, 8 straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalyse ir 9 straipsnyje nustatytų teisių ir pareigų taikymą, jeigu toks ribojimas yra būtina, tinkama ir adekvati demokratinės visuomenės priemonė, skirta apsaugoti nacionalinį saugumą (t. y. valstybės saugumą), gynybą, visuomenės saugumą, taip užkardant, tiriant ir nustatant baudžiamąsias veikas ar neteisėtą elektroninių ryšių sistemos naudojimą, kaip nurodyta Direktyvos 95/46/EB 13 straipsnio 1 dalyje. Valstybės narės gali, *inter alia*, patvirtinti teisinės priemonės, leidžiančias ribotą laikotarpį saugoti duomenis, remiantis šioje dalyje nustatytais motyvais. Visos šioje dalyje nurodytos priemonės turi atitikti bendruosius Bendrijos teisės principus, tarp jų ir nurodytus Europos Sąjungos Sutarties 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse.“

nustatytas principas, pagal kurį nėra bendros stebėjimo prievolės ir kuriame nurodyta:

„1. Valstybės narės nenustato teikėjams nei bendros prievolės teikiant 12, 13 ir 14 straipsnių reglamentuojamas paslaugas stebėti informaciją, kurią jie perduoda arba saugo, nei bendros prievolės aktyviai domėtis faktais arba aplinkybėmis, rodančiomis nelegalią veiklą.

2. Valstybės narės gali nustatyti prievoles informacinės visuomenės paslaugų teikėjams nedelsiant informuoti kompetentingas viešąsias institucijas apie įtariamą nelegalią veiklą arba informaciją, kurią pateikia jų paslaugų gavėjai, arba prievolę pateikti kompetentingoms institucijoms, gavus jų prašymą, informaciją, leidžiančią nustatyti jų paslaugos gavėjų, su kuriais jie sudarę informacijos saugojimo sutartis, tapatybę.“

3. Su elektronine komercija susiję teisės aktai:
Direktyva 2000/31

B — Nacionalinė teisė

13. Direktyvos 2000/31 IV skyrių užbaigiančiame 15 straipsnyje, kuris skirtas paslaugas teikiančių tarpininkų atsakomybei, yra

14. 1994 m. birželio 30 d. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo¹⁵, iš dalies pakeisto 2007 m. gegužės 10 d. įstatymu, užtikrinančiu

¹⁵ — *Moniteur belge*, 1994 m. liepos 27 d., p. 19297.

Direktyvos 2001/29 8 straipsnio 3 dalies ir Direktyvos 2004/48 11 straipsnio perkėlimą, 87 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

Scarlet Extended SA imtis priemonių, kad būtų nutraukti tam tikri veiksmai¹⁶.

„Pirmosios instancijos teismo pirmininkas ir komercinio teismo pirmininkas konstatuoja autorių teisių ar gretutinių teisių pažeidimą ir nurodo jį nutraukti.

Jie gali taikyti įpareigojimą imtis kelių tam tikrai veiklai užkertančių veikslių ir tarpininkams, kurių paslaugomis trečiasis asmuo naudojami pažeisdamas autorių teises ar gretutines teises.“

III — Faktinės aplinkybės pagrindinėje byloje ir prejudiciniai klausimai

A — Faktinės aplinkybės ir procesas pagrindinėje byloje

15. 2004 m. birželio 24 d. pareiškimu *Société belge des auteurs compositeurs et éditeurs (Sabam)*, remdamasi 1994 m. birželio 30 d. Belgijos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymu, kreipėsi į *Tribunal de première instance de Bruxelles* pirmininką, paprašė taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir nurodyti IPPT

16. *Sabam* teigia, kad būdama IPPT *Scarlet* turi visas galimybes imtis priemonių užkirsti kelią autorių teisių pažeidimams, kuriuos daro interneto vartotojai jos klientai, neteisėtai ir nesumokėję užmokesčio siųsdamiesi IPPT kataloge nurodytus kūrinius per *peer-to-peer* programinę įrangą; *Scarlet* gauna iš šios praktikos naudos, nes dėl tokių veikslių padidėja jos duomenų srauto apimtis, kartu ir jos teikiamų paslaugų paklausa.

17. Visų pirma *Sabam* prašė konstatuoti, kad pažeidžiamos jai priklausančios autorių teisės į prie jos repertuaro priskirtus muzikos kūrinius, būtent teisė juos atgaminti ir teisė viešai skelbti, nes naudojantis *Scarlet* teikiamomis tarpinėmis paslaugomis per *peer-to-peer* programinę įrangą be leidimo keistasi elektroninėmis muzikos rinkmenomis.

18. *Sabam* taip pat prašė nurodyti *Scarlet* nutraukti muzikos kūrinių bylų siuntimąsi be autorių teisių turėtojų leidimo, neleisti savo klientams arba jiems reikšmingai apsunkinti tokių bylų siuntimą arba gavimą bet koku būdu panaudojant *peer-to-peer* programinę įrangą ir už šio įpareigojimo nevykdymą nustatyti baudą.

¹⁶ — Toliau — *Scarlet*.

19. Galiausiai *Sabam* prašė įpareigoti *Scarlet* per savaitę nuo teismo sprendimo įteikimo informuoti ją apie priimtas priemones, paskelbti savo interneto svetainės pradiniam puslapyje atitinkamą tekstą, taip pat šį teismo sprendimą jos pasirinktuose dviejuose dienraščiuose ir viename savaitraštyje, numatant už šio įpareigojimo nevykdymą baudą.

20. 2004 m. lapkričio 26 d. sprendimu teismo pirmininkas konstatavo, kad nurodyti autorių teisių pažeidimai buvo padaryti. Tačiau prieš priimdamas sprendimą dėl nurodymo nutraukti veiksmus jis paskyrė ekspertą išnagrinėti, ar *Sabam* pasiūlytus techninius sprendimus įmanoma įgyvendinti techniniu požiūriu, ar jie leidžia filtruoti tik neteisėtą pasikeitimą elektroninėmis rinkmenomis ir ar yra kitokių priemonių, kuriomis galima kontroliuoti *peer-to-peer* programinės įrangos naudojimą, ir įvertinti išlaidas numatomoms priemonėms.

21. Paskirtas ekspertas 2007 m. sausio 29 d. pateikė savo ataskaitą, kurios išvadoje, cituojamoje prašyme priimti prejudicinį sprendimą, nurodyta:

„1. *Peer-to-peer* tinklas — atvira keitimosi informacija priemonė, kuri yra nepriklausoma, decentralizuota ir turinti pažangias paieškos ir parsiuntimo funkcijas.

2. Išskyrus *Audible Magic* siūlomą sprendimą, visais kitais sprendimais siekiama užkirsti kelią naudotis *peer-to-peer* tinklu, neatsižvelgiant į siunčiamos informacijos turinį.

3. Be to, neįmanoma užtikrinti, kad vidutiniu laikotarpiu (2–3 metai) *peer-to-peer* priemonių filtravimo būdai neturės būti keičiami, nes jose vis dažniau naudojamas informacijos kodavimas.

4. Bendrovės *Audible Magic* pasiūlytas sprendimas yra vienintelis, kuriuo mėginama išspręsti kilusią konkrečią problemą. Tačiau šio sprendimo, iš esmės skirta mokytis, mastas savaime neatitinka IPPT duomenų srauto apimtys. Dėl šios priežasties taikant šį metodą IPPT patirs didelių įsigijimo ir eksploataavimo išlaidų, kad kompensuotų šį trūkumą.

5. Šias išlaidas reikia vertinti atsižvelgiant į šio sprendimo veiksmingumą laikotarpį, nes dėl minėto koduotės naudojimo šis sprendimas taip pat taps neveiksmingas filtruojant perduodamus duomenis.

6. Vidaus tyrimų metodus, taikomus *peer-to-peer* tinklo viduje, yra sudėtingiau įdiegti, tačiau jie leidžia pasiekti geriausių rezultatų. Šie metodai *a priori* taikomi tik neteisėtam keitimosi duomenimis daliai ir leidžia atsizvelgti į tokio keitimosi kontekstą.
7. Šis metodas nėra visiškai ar iš esmės atsparesnis kodavimo poveikiui, todėl manytina, kad jie yra geriausia investicija vidutiniu ir ilgu laikotarpiu, siekiant užtikrinti autorių teisių laikymąsi, nepažeidžiant visų kitų subjektų teisių.“
22. Remdamasis šia eksperto ataskaita 2007 m. birželio 29 d. antruoju sprendimu *Tribunal de première instance de Bruxelles* pirmininkas įpareigojo *Scarlet* užkirsti kelią 2004 m. lapkričio 26 d. sprendime konstatuotiems autorių teisių pažeidimams, neleidžiant savo klientams naudojantis *peer-to-peer* programine įranga bet kokia forma siųsti ir gauti elektronines rinkmenas su muzikos kūriniams iš *Sabam* repertuaro, ir nustatė 2500EUR baudą už kiekvieną šio sprendimo nevykdymo dieną pasibaigus šešių mėnesių terminui.
23. 2007 m. rugsėjo 6 d. *Scarlet* apskundė šį sprendimą apeliacinės instancijos teismui *Cour d'appel de Bruxelles*.
24. Be to, 2007 m. gruodžio 7 d. pareiškimu *Scarlet* pateikė *Tribunal de première instance de Bruxelles* pirmininkui prašymą panaikinti jai skirtą baudą už kiekvieną sprendimo nevykdymo dieną arba bent jau sustabdyti jos mokėjimą. *Scarlet* nurodė, kad fiziškai arba laiko požiūriu ji negalėjo įvykdyti nurodymo nutraukti veiksmus, nes *Audible Magic* sistema neveikė ir nebuvo įrodyta, kad interneto prieigos paslaugų teikėjas turi technines galimybes veiksmingai filtruoti arba blokuoti *peer-to-peer* srautą.
25. 2008 m. spalio 22 d. sprendimu *Tribunal de première instance de Bruxelles* pirmininkas atmetė šį prašymą ir nusprendė, kad su apeliaciniu skundu siejama devoliucija neleidžia šalims iš naujo jam pateikti nagrinėti ginčą. Pripažinęs, kad *Audible Magic* pasiūlytas sprendimas negalėjo būti sėkmingai įgyvendintas, jis vis dėlto konstatavo, kad *Scarlet* neišbandė kitų filtravimo arba blokavimo būdų ir todėl neįrodė, kad negalėjo įvykdyti nurodymo nutraukti veiksmus. Vis dėlto jis sustabdė baudos mokėjimą iki 2008 m. spalio 31 d., kad leistų *Scarlet* išbandyti kitus būdus.

B — *Prejudiciniai klausimai*

26. Tokiomis aplinkybėmis *Cour d'appel de Bruxelles* nusprendė pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar direktyvos 2001/29 ir 2004/48 kartu su direktyvomis 95/46, 2000/31 ir 2002/58, aiškinamos atsižvelgiant į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 ir 10 straipsnius, leidžia valstybėms narėms suteikti bylą iš esmės nagrinėjančiam nacionaliniam teismui teisę vien remiantis nuostata, numatančia, kad: „[nacionalinis teismas] gali taikyti įpareigojimą imtis kelių tam tikrai veiklai užkertančių veiksmų ir tarpininkams, kurių paslaugomis trečiasis asmuo naudojasi pažeisdamas autorių teises ar gretutines teises“, įpareigoti interneto prieigos paslaugų teikėją (IPPT) *in abstracto* ir prevenciškai tik savo sąskaita ir neterminuotai įdiegti visų savo klientų visų elektroninių pranešimų, gaunamų ir siunčiamų naudojantis jo paslaugomis per, be kita ko, *peer-to-peer* programinę įrangą, filtravimo sistemą, kad būtų nustatytos jo tinklu siunčiamos muzikos, kinematografijos ar

audiovizualinių kūrinių, teisės į kuriuos tariamai priklauso ieškovui, elektroninės rinkmenos ir užblokuotas jų persiuntimas užklauso arba siuntimo stadijoje?

2. Jei atsakymas į [pirmąjį] klausimą būtų teigiamas, ar minėtomis direktyvomis nacionalinis teismas, nagrinėjantis prašymą dėl įpareigojimo imtis veiksmų taikymo tarpininkui, kurio paslaugomis trečiasis asmuo naudojasi pažeisdamas autorių teises, privalo taikyti proporcingumo principą sprenddamas dėl prašomos priemonės veiksmingumo ir atgrasančio poveikio?“

C — *Procesas Teisingumo Teisme*

27. *Scarlet, Sabam* kartu su *Belgian Entertainment Association Video (BEA Video)* ir *Belgian Entertainment Association Video (BEA Music)*, taip pat *Internet Service Provider Association (ISPA)* ir Belgijos Karalystė, Čekijos Respublika, Nyderlandų Karalystė, Lenkijos Respublika, Suomijos Respublika ir Europos Komisija pateikė rašytines pastabas.

28. Teisingumo Teismas išklauė *Scarlet, Sabam*, ISPA atstovus, taip pat Belgijos Karalystės, Čekijos Respublikos, Italijos Respublikos,

Nyderlandų Karalystės, Lenkijos Respublikos atstovus ir Europos Komisijos atstovą per posėdį, kuris įvyko 2011 m. sausio 13 d.

IV — Vertinimas

A — Išankstinės pastabos

1. Pirmojo klausimo performulavimas: EŽTK ir Chartija

29. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jo pirmasis prejudicinis klausimas yra susijęs su kelių antrinės Europos Sąjungos teisės nuostatų aiškinimu „atsižvelgiant į EŽTK 8 ir 10 straipsnius“. Taigi jis neabejotinai gali remtis ESS 6 straipsnio 3 dalimi, pagal kurią „pagrindinės teisės, kurias garantuoja [EŽTK] <...>, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus“. Tačiau šiuo atžvilgiu reikia padaryti išankstinių pastabų, po kurių iš dalies performuluosiu klausimą.

30. Visų pirma pačioje ESS 6 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje iš pradžių pažymima, kad Chartija „turi tokią pat teisinę galią, kaip ir Sutartys“, ir Teisingumo Teismas taip pat nepraleido progos tai pabrėžti savo naujausiuose sprendimuose¹⁷. Chartijoje įtvirtintos teisės, laisvės ir principai patys savaime turi teisinę galią, kuri, be to, yra aukščiausia, todėl nebėra didelės būtinybės remtis minėtais bendraisiais principais, kadangi pirmieji gali būti tapatinami su antraisiais. Tai pirmoji aplinkybė, rodanti, kad klausimas turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant labiau į Chartijos nei į EŽTK nuostatas, *ceteris paribus*¹⁸.

31. Toliau Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad „šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių [EŽTK] garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje“, pažymint, kad „ši nuostata nekliaudo Sąjungos teisėje numatyti

17 — Žr., be kita ko, naujausius sprendimus: 2010 m. spalio 14 d. Sprendimą *Fuß* (C-243/09, 66 punktas), 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Volker und Markus Schecke ir Eifert* (C-92/09 ir C-93/09, 45 ir paskesni punktai), taip pat Sprendimą *B ir D* (C-57/09 ir C-101/09, 78 punktas), 2010 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Asparuhov Estov* (C-339/10, 12 punktas), 2010 m. lapkričio 23 d. Sprendimą *Tsakouridis* (C-145/09, 52 punktas), 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft* 30 punktą, Sprendimą *Sayn-Wittgenstein* (C-208/09, 52 punktas), Sprendimą *Gaviro Gaviro ir Iglesias Torres* (C-444/09 ir C-456/09, 75 punktas) ir Sprendimą *Aguirre Zarraga* (C-491/10 PPU), taip pat 2011 m. kovo 1 d. Sprendimą *Association Belge des Consommateurs Test-Achats ir kt.* (C-236/09, 16 punktas).

18 — Šiuo klausimu taip pat žr. 2011 m. balandžio 5 d. generalinio advokato Y. Bot išvadą byloje *Scatlton*, C-108/10,

didesnę apsaugą¹⁹. Taigi, atsižvelgiant į aplinkybes pagrindinėje byloje, EŽTK 8 straipsniu garantuojamos teisės „atitinka“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį, Chartijos 7 straipsniu („teisė į privatų ir šeimos gyvenimą“) ir 8 straipsniu („asmens duomenų apsauga“) garantuojamas teisės, o EŽTK 10 straipsniu garantuojamos teisės „atitinka“ Chartijos 11 straipsniu garantuojamas teisės („saviraiškos ir informacijos laisvė“), nepaisant atitinkamai vartojamų formuluočių ir sąvokų skirtumų²⁰.

nustatytos kelios sąlygos. Pats terminas „apribojimas“ atitinka savo ruožtu EŽTK 8 straipsnio terminą „kištis“ ir EŽTK 10 straipsnio terminą „apribojimas“, o šiose nuostatose išvardijamos įvairios sąlygos, kurios taip pat iš esmės atitinka Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas ir į kurių aiškinimą, pateiktą Europos Žmogaus Teisių Teismo, turi atsižvelgti Teisingumo Teismas²¹. Tačiau, kalbant apie šių sąvokų skirtumus, aišku, kad Chartijos nuostatos turi būti aiškinamos autonomiškai²².

32. Galiausiai svarbu nurodyti, kad EŽTK nuostatos, pagal kurias esant tam tikroms sąlygoms yra leidžiami šių garantuojamų teisių ir laisvių apribojimai, šiuo atveju — pagal jos 8 straipsnio 2 dalį ir 10 straipsnio 2 dalį, taip pat atitinka, šiek tiek juos performulavus, bendrą Chartijos nuostatą, taikomą visoms Chartijos garantuojamoms teisėms ir laisvėms, t. y. jos 52 straipsnio „Teisių ir principų taikymo sritis ir aiškinimas“ 1 dalį.

33. Pagal šią nuostatą „bet kokiam teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimui“ yra

34. Todėl, atsižvelgdamas į nurodytas išlygas, siūlau pakeisti prašymą priimti prejudicinę sprendimą pateikusio teismo prašymą taip, kad nuoroda į EŽTK 8 ir 10 straipsnius būtų pakeista nuoroda į „Chartijos 7, 8 ir 11 straipsnius, kartu su jos 52 straipsnio 1 dalimi aiškinamus, kiek tai yra būtina, atsižvelgiant į EŽTK 8 ir 10 straipsnius“.

19 — Žr. 2010 m. spalio 5 d. Sprendimą *McB*. (C-400/10 PPU, Rink. p. I-8965, 53 punktas) ir minėtą Sprendimą *DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft* (35 punktas).

20 — Šiuo klausimu taip pat žr. Chartijos 52 straipsnio 7 dalyje nurodytus išaiškinimus, kurie yra parengti siekiant nubrėžti Chartijos aiškinimo gaires, ypač Chartijos 7, 8, 11 ir 52 straipsnių išaiškinimus.

21 — Kaip Teisingumo Teismas priminė minėto Sprendimo *DEB Deutsche Energiehandels- und Beratungsgesellschaft* 35 punkte, „garantuojamų teisių esmė ir taikymo sritis apibrėžiama ne tik EŽTK tekste, bet ir, be kita ko, Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje“, remiantis Chartijos 52 straipsnio 7 dalyje nurodytais išaiškinimais, kurie yra parengti siekiant nubrėžti Chartijos aiškinimo gaires.

22 — Šiuo klausimu žr. mano 2011 m. kovo 1 d. išvadą byloje *Samba Diouf*, dabar nagrinėjamoje Teisingumo Teisme (C-69/10, 42 punktas).

2. Atsakymo struktūra

iš pradžių toje stadijoje, kai įstatymų leidėjas ją formuluoja apibrėždamas *in abstracto*. Manau, kad būtent šio problemos aspekto Komisijos argumentai neatspindi.

35. *Scarlet* ir ISPA, taip pat Belgijos, Čekijos, Nyderlandų, Lenkijos, Suomijos ir Italijos vyriausybės, nors ir skirtingai vertindamos problemą, dėl atitinkamų nuostatų esmės nagrinėjimo sutaria, kad Europos Sąjungos teisė prieštarauja tokios priemonės, kokios prašoma, taikymui. Komisija mano, kad nors nagrinėjamos direktyvos pačios savaime nedraudžia taikyti tokios, kaip reikalaujamoji, filtravimo ir blokavimo sistemos, konkrečios jos įgyvendinimo sąlygos neatitinka proporcingumo principo. Taigi iš esmės ji mano, kad galiausiai būtent nacionalinis pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į iš proporcingumo principo kylančius reikalavimus, o pačios nacionalinės teisės nuostatos visiškai nekritikuotinos.

36. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, jog Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad bet koks teisių ir laisvių apribojimas, be kitų sąlygų, atitiktų proporcingumo principą. Reikalavimas laikytis proporcingumo principo, be jokios abejonės, atsiranda, kai tik iškyla apribojimo, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, klausimas, t. y. ne tik toje stadijoje, kai ji yra *in concreto* teismo taikoma, — būtent tai yra antrojo klausimo dalykas, — bet ir

37. Kad ir kaip būtų, visiškai nekyla abejonių, kad jei paties „įstatymo“ atžvilgiu gali būti taikoma proporcingumo kontrolė, ji gali būti vykdoma tik atitinkamu atveju konstatavus patį šio įstatymo „buvimą“. Šiuo atžvilgiu tai, kad pirmoji iš Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų, taikomų bet kokiam Chartijoje pripažįstamų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimui, yra būti „numatytam įstatymo“, yra ne atsitiktinumas. Taigi, matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, klausdamas, ar nagrinėjama priemonė gali būti patvirtinta „vien remiantis [jo nurodyta] nuostata“, visų pirma prašo išnagrinėti, ar laikomasi šios pirmos sąlygos. Manau, kad šis klausimo aspektas yra neišvengiamas ir kyla pirmiau už kitus²³. Nesant „įstatymo“, kaip jis suprantamas pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį, iš esmės nereikės nagrinėti vienos po kitos sąlygų, kurios taikomos bet kokiam Chartijoje pripažįstamų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimui, be kita ko, ir proporcingumo sąlygos. Nors Teisingumo Teismas neturėjo daug progų

23 — Būtent tokia buvo išsamaus klausimo, kurį per posėdį pateikiau įvairiems bylos dalyviams, esmė.

nagrinėti šią sąlygą²⁴, ji vis dėlto yra bendra EŽTK 8 ir 10 straipsniams ir nuo seno buvo nagrinėta daugelyje Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų, todėl šio teismo praktika turi būti remiamasi siekiant pateikti išsamų ir ypač naudingą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

manau, kad į pirmąjį klausimą reikia atsakyti neigiamai, antrojo nagrinėti nereikės²⁵.

3. Keturių etapų vertinimas

38. *Cour d'appel de Bruxelles* formuluoja savo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikdamas du klausimus, iš kurių antrasis, susijęs su nacionalinių teismų įpareigojimu laikytis proporcingumo principo, yra pateiktas tik subsidiariai, tam atvejui, jei Teisingumo Teismas teigiamai atsakytų į pirmąjį klausimą. Leisiu sau iš anksto pasakyti: kadangi

39. Toliau pažymėtina, kad pats pirmojo prejudicinio klausimo formulavimas — labai išsamus ir tikslus — leidžia man plėtoti savo samprotavimą remiantis tiesiogiai prejudicinio klausimo elementais. Šiuo tikslu siūlau išskirti keturis mano samprotavimo etapus.

24 — Dėl paprastos „nuorodos“ į šią sąlygą žr., be kita ko, 1989 m. rugsėjo 21 d. Sprendimą *Hoechst prieš Komisiją* (46/87 ir 227/88, Rink. p. 2859, 19 punktas), 1989 m. spalio 17 d. Sprendimą *Dow Benelux prieš Komisiją* (85/87, Rink. p. 3137, 30 ir paskesni punktai), 1997 m. birželio 26 d. Sprendimą *Familiapress* (C-368/95, Rink. 1997, p. I-3689, 26 punktas), 2002 m. liepos 11 d. Sprendimą *Carpenter* (C-60/00, Rink. p. I-6279, 42 punktas) ir 2010 m. liepos 1 d. Sprendimą *Knauf Gips prieš Komisiją* (C-407/08 P, Rink. p. I-6375, 91 punktas); dėl sąlygos „kontrolės“ žr. minėtą Sprendimą *Volker und Markus Schecke ir Eifert* (66 punktas). Taip pat žr. generalinės advokatės J. Kokott išvadą minėtoje byloje *Promusicae* (53 punktas).

40. Visų pirma reikia išsamiai aptarti priemonės, šiuo atveju — filtravimo ir blokavimo sistemos įdiegimo, dėl kurios priėmimo arba, tiksliau, dėl kurios patvirtinimo arba panaikinimo apeliaciniu sprendimu yra kreipiamasi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, pobūdį ir požymius, išskiriant pačios prašomos priemonės, t. y. įpareigojimo imtis kelią tam tikrai veiklai užkertančių veiksmų, požymius ir jos turinio požymius. Šios priemonės vertinimas jau turėtų leisti iš esmės atsakyti į pateiktą klausimą bent *Scarlet* teisių ir interesų požiūriu. Tačiau kadangi iš esmės yra prašoma į pateiktą klausimą

25 — Todėl nagrinėjant toliau bus tiesiog daroma nuoroda į vieną prejudicinį klausimą.

atsakyti *Scarlet* paslaugų gavėjų pagrindinių teisių požiūriu, reikia tęsti išsamesnį nagrinėjimą šia linkme.

išnagrinėtas klausimas, ar *Scarlet* paslaugų gavėjų ir apskritai interneto vartotojų požiūriu tokia priemonė gali būti patvirtinta remiantis vien nacionalinės teisės nuostatomis, kurias nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

41. Šio vertinimo pagrindu paskui bus galima išnagrinėti prašomą priemonę, atsižvelgiant į įvairias nurodytas direktyvas, ypač į atitinkamas Chartijos nuostatas, prireikus aiškinamas atsižvelgiant į atitinkamas EŽTK nuostatas, kurias nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Išsamus nagrinėjamos priemonės vertinimas turėtų leisti pažiūrėti į priemonę kaip į Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje numatytus teisių ir laisvių apribojimus.

B — *Prašoma priemonė (įpareigojimas imtis kelių tam tikrai veiklai užkertančių veiksmų) ir reikalaujama įdiegti „sistema“ (filtravimas ir blokavimas)*

42. Kadangi ši priemonė, kaip bus konstatuota, yra Chartijoje pripažįstamų teisių ir laisvių įgyvendinimo „apribojimas“, kaip jis suprantamas pagal šios Chartijos 52 straipsnio 1 dalį, trečiame etape reikės išnagrinėti, kokiomis sąlygomis jis yra galimas, ypatingą dėmesį skiriant reikalavimui, kad jis būtų „numatytas įstatymo“. Iš tikrųjų neturėtų kilti būtinybės, atsižvelgiant į prejudicinio klausimo formulavimą, vertinti priemonės atitiktį kitoms šioje nuostatoje numatytoms sąlygoms.

43. Atsižvelgiant būtent į šiuos samprotavimus galiausiai paskutiniame etape bus

44. Kalbant apie šį aspektą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar valstybės narės teismas gali teisėtai „įpareigoti [IPPT] *in abstracto* ir prevenciškai tik savo sąskaita ir neterminuotai įdiegti visų savo klientų visų elektroninių pranešimų, gaunamų ir siunčiamų naudojantis jo paslaugomis per, be kita ko, *peer-to-peer* programinę įrangą, filtravimo sistemą, kad būtų nustatytos jo tinklu siunčiamos muzikos, kinematografijos ar audiovizualinių kūrinių, teisės į kuriuos tariamai priklauso ieškovui, elektroninės rinkmenos ir užblokuotas jų persiuntimas užklaustos arba siuntimo stadijoje“, ir įforminti jį kaip įpareigojimą imtis kelių tam tikrai veiklai užkertančių veiksmų.

45. Naudodamasis šioje klausimo dalyje vartojamais žodžiais ir frazėmis išnagrinėsiu tiek pačią filtravimo ir blokavimo sistemą, tiek prašomą taikyti įpareigojimą imtis veiksmų.

i) „Filtravimo“ mechanizmas

1. Filtravimo ir blokavimo sistema

46. Taikytina „sistema“ yra dvejopo pobūdžio. Pirmą, ji turi užtikrinti visų duomenų, siunčiamų naudojant *Scarlet* tinklą, filtravimą, siekiant nustatyti, arba galima sakyti — išskirti, tuos, kuriais gali būti pažeidžiamos autorių teisės²⁶. Antra, atlikus šį filtravimą, sistema turi užtikrinti pranešimų, kuriais iš tikrųjų yra pažeidžiamos autorių teisės, blokavimą tiek „užklauso“, tiek „siuntimo“ stadijoje²⁷. Kadangi filtravimo sistemos veiksmingumas yra blokavimo mechanizmo veiksmingumo sąlyga, šie du veiksmai, nors ir labai susiję, yra labai skirtingo pobūdžio ir vertintini atskirai.

47. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad prašoma priemonė *Scarlet* būtų įpareigota, visų pirma, visiems savo klientams taikyti bet kokių elektroninių pranešimų — tiek gaunamų, tiek siunčiamų naudojantis jos paslaugomis, be kita ko, *peer-to-peer* pranešimų — filtravimo sistemą. Jis pažymi, kad šio filtravimo tikslas — „nustatyti <...> siunčiamas elektronines rinkmenas su muzikos, kinematografijos ar audiovizualiniais kūrinių, teisės į kuriuos tariamai priklauso [*Sabam*]“.

48. Aiškiai nurodoma, kad kontrolės tikslas — leisti filtruoti elektroninius pranešimus, gaunamus ir siunčiamus naudojantis *Scarlet* paslaugomis. Pats šis filtravimas turi leisti nustatyti *Scarlet* paslaugų abonentų siunčiamas ir gaunamas „elektronines rinkmenas“, kuriomis tariamai pažeidžiamos autorių teisės arba gretutinės teisės. Taigi taikytinas kontrolės mechanizmas, kuris apima filtravimo stadiją ir identifikavimo stadiją, daugiausia yra apibūdinamas pagal rezultatą, kuris turi būti juo pasiektas, siejant jį su tikslu blokuoti rinkmenas, kurių atžvilgiu nustatytas intelektinės nuosavybės teisių pažeidimas. Taip pat turi būti galimybė jį pritaikyti prie technologijų

26 — Toliau — filtravimo sistema.

27 — Toliau — blokavimo mechanizmas.

pažangos. Kad būtų veiksmingas, jis turi būti sistemingas, universalus ir pritaikomas prie naujų sąlygų²⁸.

kurios tariamai yra piratuojamos, nustatymo būdų²⁹. Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismui nenurodyta nei kokio intensyvumo, nei kokio masto kontrolė turi būti atliekama.

49. Pažymėtina, kad nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nei *Sabam* nenurodo konkrečios tvarkos, kaip ši kontrolė gali arba turi būti įgyvendinama, ar filtravimo technologijų, ar rinkmenų,

50. Nors šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad ne Teisingumo Teismas, o tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prirėkus turi išnagrinėti šio klausimo techninius aspektus³⁰, vis dėlto svarbu pažymėti,

28 — Savo raštuose *Sabam* vis dėlto pažymėjo, kad prašoma taikyti priemonę apima ne tik *peer-to-peer* komunikaciją. *Peer-to-peer* (lygiarangiai) vadinamas keitimosi informacija modelis, pagal kurį tinkle specialiais protokolais ir programine įranga tiesiogiai sujungti kompiuteriai keičiasi duomenimis, kurie gali būti rinkmenos (šioje byloje nagrinėjamas *file sharing*), o gali būti ir, pavyzdžiui, telefonijos paslaugos, kaip antai *Skype*. Pavyzdžiui, galima paminėti tokius protokolus ir programinę įrangą *file sharing: BitTorrent (Azureus, BitComet, Shareaza, MlDonkey <...>), eDonkey (eDonkey2000, MlDonkey), FastTrack (Kazaa, Grokster, iMesh, MlDonkey), Gnutella (BearShare, Shareaza, Casbos, LimeWire, MlDonkey <...>), Gnutella2 (Shareaza, Trustyfiles, Kiwi Alpha, FileScope, MlDonkey <...>), OpenNap (Napster, Lopster, Teknap, MlDonkey);* išsamesnio *peer-to-peer* apibūdinimo žr., be kita ko, R. Stevens „Peer-to-Peer (P2P) Resource Sharing“, 2010 m. liepos mėn. (Oksfordo universiteto interneto svetainė, *Information and Communications Technology*). *Sabam* pažymi, kad priemonė yra skirta „neleisti <...> naudojant *peer-to-peer* programinę įrangą bet kokia forma siųsti arba gauti elektroninių rinkmenų su prie *Sabam* repertuorui priskirtais muzikos kūriniams“. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti, kas tai tiksliai yra ir, be kita ko, ar sistema turi prisitaikyti prie tokių keitimosi rinkmenomis būdų, kurie yra *peer-to-peer* alternatyva, pavyzdžiui, *streaming* (duomenų srautas) ir *direct download* (tiesioginis parsisiuntimas naudojant, pavyzdžiui, *RapidShare, MegaUpload*). Teisingumo Teismas, vadovaudamasis jam pateikto prejudicinio klausimo žodžiais ir prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvais, turi remtis principu, kad reikalaujama filtravimo ir blokavimo sistema yra skirta „be kita ko“, t. y. ne tik pranešimams, siunčiamiems naudojant *peer-to-peer* programinę įrangą.

29 — Ši pasekmė neišvengiamai kyla iš *Sabam* ginamo „technologinio neutralumo“ principo, pagal kurį prašoma taikyti priemonę *Scarlet* nėra nustatomas reikalavimas taikyti kurią nors konkrečią technologiją.

30 — Nepamirštant visų išlygų, susijusių su tuo, kad nesu specialistas, atrodo, kad filtravimo ir blokavimo sistemos taikymas gali būti grindžiamas keliais filtravimo mechanizmais. Galimi išskirti: 1) naudojamo duomenų perdavimo protokolo nustatymas: kiekvienas *peer-to-peer* protokolas turi savo tinklo valdymo ir srauto paskirstymo koordinavimo mechanizmus, todėl įmanoma taikyti filtrus, kurie kiekviename IP pakete ieško tam tikram protokolui būdingų identifikavimo elementų (parašo). Toliau, nustačius parašą, galima arba blokuoti, arba siekiant atgrasyti gerokai sulėtinti visus pranešimus, perduodamus pagal šį protokolą, arba ieškoti galimybių išsamesniau patikrinti rinkmenų turinį, kad būtų blokuojamos tik tos, kurių atžvilgiu nustatomas tam tikros teisės pažeidimas; 2) rinkmenų, kuriomis keičiamasi, turinio nustatymas: šis sistemos tipas gali arba nustatyti informacinį žymenį, iš anksto patalpintą rinkmenoje, arba palyginti informacinį rinkmenos identifikavimo elementą su iš anksto nustatytais kūrinių identifikavimo elementais. *Audible Magic* siūloma sistema *CopySense*, nurodoma prašyme priimti prejudicinį sprendimą, yra tokio tipo sistema; 3) ginčijama duomenų perdavimo subjekto elgesio ieška: komunikacijos jungčių ir tam tikro kompiuterio — serverio (arba kliento) prisijungimo prie daugelio kitų klientų jungčių ieška; rinkmenų paieškos (siuntimo) užklausų ieška arba pasikeitimo duomenimis kodų, kaip ženklų, kad bandoma išvengti aptikimo priemonės, ieška. Dėl įvairių galimų technologijų plg. 2005 m. kovo 9 d. Kahn-Brugidou ataskaitą ir 2007 m. lapkričio 23 d. D. Olivennes ataskaitą dėl meno kūrinių pateikimo plėtojimo ir apsaugos naujuose tinkluose, kuris paskatino priimti *Hadopi* įstatymą.

kad akivaizdu, jog taikytino filtravimo pobūdis teisiniu požiūriu nėra nereikšmingas³¹.

sistema ir blokavimo mechanizmas, kuriuos reikėtų įdiegti vykdant prašomą taikyti apsaugos priemonę. Reikalaujamo filtravimo apimtis, t. y. tiek kontroliuojami asmenys, tiek kontroliuojami pranešimai, tiek kontrolės intensyvumas yra labai abstraktūs ir iš dalies neapibrėžti. Atitinkamai neįmanoma *a priori* nustatyti nei jos konkretaus poveikio keitimuisi duomenimis, nei jos bendros ekonominės ir ypač diegimo bei palaikymo kainos.

ii) „Blokavimo“ mechanizmas

51. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad blokavimo mechanizmas turi veikti tiek „siuntimo“, tiek „užklauso“ stadijoje, bet nepateikia jokio papildomo patikslinimo dėl tokio mechanizmo *modus operandi*. *Sabam* pabrėžia, jog taikytinas mechanizmas apibrėžiamas iš esmės pagal jo tikslą, kad juo būtų galima „neleisti savo klientams prie *Sabam* repertuaro priskirto muzikos kūrinių elektroninių rinkmenų siuntimą arba gavimą bet koku būdu panaudojant *peer-to-peer* programinę įrangą“. Ji pažymi, kad turi būti sutrukdyta siųsti tam tikrus duomenis naudojant vadinamuosius *time out* pranešimus, rodančius, kad siuntimas negalimas.

2. Įpareigojimo imtis veiksmų priemonės požymiai

53. Apibūdintas filtravimo ir blokavimo sistemos pobūdis ir pagrindiniai požymiai turi tiesioginį poveikį priemonei, kurią teismo prašoma taikyti. Kadangi sistemos apimtis yra labai abstrakti, pačios įpareigojimo imtis veiksmų priemonės *ratione personae* ir *ratione materiae* sritys neišvengiamai yra abstrakčios kaip ir jos *ratione temporis* taikymo sritis, o tai pastebėjo ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

52. Iš tikrųjų³² neįmanoma apibūdinti, kaip turėtų veikti (*modus operandi*) filtravimo

54. Prašoma priemonė turi ir kitų požymių, kuriuos reikia pabrėžti. Ja iš *Scarlet* prevenciniais tikslais reikalaujama pasiekti rezultatą ir skiriama bauda už kiekvieną sprendimo

31 — Nors *Sabam* gina technologinio neutralumo principą, taikytinos sistemos pasirinkimas technologijų požiūriu nėra neutralus. Pavyzdžiui, gali būti pagrįstai manoma, kad filtravimo sistema, grindžiama visų pranešimų turiniu, turės didesnę poveikį duomenų perdavimo tinklui nei filtravimas tik tų rinkmenų, kuriomis keičiamasi pagal protokolą, kurio parašas buvo identifikuotas.

32 — Tai yra tiesioginė technologinio neutralumo principo, kurią gina *Sabam*, pasekmė.

nevykdymo dieną, be to, jai tenka filtravimo ir blokavimo sistemos taikymo išlaidos. Taigi šią priemonę galima apibrėžti pagal jos pagrindinį tikslą — perkelti IPPT teisinę ir ekonominę atsakomybę kovojant su neteisėtu piratuojamų kūrinių parsisiuntimu internetu. Įvertinkime šiuos požymius išsamiau.

pasakyta tik tiek, kad ji turi būti veiksminga, atsižvelgiant į siekiamą intelektinės nuosavybės teisių apsaugos tikslą.

a) „Neterminuotai“: priemonės taikymo *ratione temporis* sritis

b) „Visų elektroninių pranešimų, gaunamų ir siunčiamų“: priemonės taikymo *ratione materiae* sritis

55. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad priemonę prašoma taikyti „be jokio ribojimo laiko atžvilgiu“. Savo ruožtu *Sabam* savo raštuose patvirtino, kad prašomas įpareigojimas neturi būti terminuotas kitaip nei pačių autorių teisių galiojimo trukme. Ji taip pat pabrėžia priemonės lankstumą, nes ji turi būti pritaikoma atsižvelgiant į technologijos raidą, taigi turi būti galimybė ją keisti.

57. Kaip matėme, specifikacijose visiškai nenurodyta, kokie pranešimai turi būti filtruojami ir prireikus blokuojami. Nejmanoma nustatyti, ar turi būti kontroliuojami visi pranešimai, ar tik tie, kurie siunčiami naudojant *peer-to-peer* programinę įrangą, nors atrodo, jog tam, kad būtų veiksminga, kontrolė turi būti sisteminga ir universali.

56. Tad pritaikius prašomą priemonę *Scarlet* ir, kaip matysime, apskritai visiems IPPT bus nustatyta nuolatinė ir laiko atžvilgiu neribojama prievolė kurti, bandyti, taikyti ir atnaujinti filtravimo ir blokavimo sistemą, apie kurią

58. Todėl prašoma priemone, kuri pristatoma kaip paprasčiausias nurodymas, pateiktas vienam iš IPPT civiliniame procese dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo konstatavimo, baudos pritaikymo ir žalos atlyginimo, iš tikrųjų siekiama nuolatos ir neterminuotai taikomos sistemingos ir universalios visų elektroninių pranešimų, siunčiamų naudojantis šio IPPT paslaugomis, sistemos įdiegimo.

c) „Visų savo klientų“: priemonės taikymo *ratione personae* sritis

tai nustatyti ir individualizuoti autorių teisių pažeidimo.

59. Įdiegtinai sistemai būdinga tai (ir tai yra tiesioginė visus pranešimus filtruojančios kontrolės pasekmė), kad sekamas visų atitinkamo IPPT paslaugų gavėjų, ne tik jo abonentų, elgesys. Kaip savo raštuose pažymėjo *Sabam*, nesvarbu, ar pranešimas siunčiamas IPPT kliento, ar yra jam skirtas. Kad sistema būtų veiksminga, ji, remiantis pačiais prejudicinio klausimo žodžiais, turi veikti neišskirdama asmenų, tariamai pažeidžiančių autorių teises, ir nepaisant aplinkybės, ar šie asmenys turi sutartinius santykius su IPPT.

60. Įdiegtina sistema turi būti pritaikyta blokuoti visų interneto vartotojų — *Scarlet* abonentų — visas bet kuriam kitam interneto vartotojui, nepaisant to, ar šis yra *Scarlet* abonentas, siunčiamas rinkmenas, tariamai pažeidžiančias teisę, kurią prižiūri, saugo ir gina *Sabam*. Ji taip pat turi būti pritaikyta blokuoti visas autorių teises pažeidžiančias rinkmenas, kurias bet koks interneto vartotojas *Scarlet* abonentas gauna iš bet kurio kito interneto vartotojo, nepaisant to, ar šis yra *Scarlet* abonentas. Sistema turi leisti blokuoti bet kokią rinkmeną, kurios turinys priskirtas prie *Sabam* repertuaro, nereikalaujant prieš

61. Svarbu pažymėti ir kitą aspektą, susijusį su labai plačia prašomos priemonės taikymo sritimi. Nors aišku, kad ginčas pagrindinėje byloje kilęs tik tarp *Sabam* ir *Scarlet*, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, taip pat iš įvairių byloje dalyvaujančių asmenų raštų matyti, kad ginčo taikymo sritis neišvengiamai yra platesnė nei pagrindinės bylos šalių interesai. Sprendimas, kuris bus priimtas pagrindinėje byloje, neišvengiamai bus išplėstas ir bendrai taikomas ne tik visiems IPPT, bet ir plačiau — kitiems svarbiems interneto dalyviams³³ ne tik valstybėje narėje, kurios teismas pateikė prejudicinius klausimus, bet ir visose valstybėse narėse arba net už jų ribų³⁴. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės klausia, kaip jau minėta, ar Europos Sąjungos teisė draudžia suteikti galias taikyti priemonę, kaip antai prašomą pagrindinėje byloje, ir apskritai ar ši teisė neleidžia teisių turėtojams sustiprinti savo kovą su neteisėtu siuntinėjimusi, pateikiant daugiau

33 — Be to, su tapačiu prejudiciniu klausimu į Teisingumo Teismą buvo kreiptasi kitoje byloje tarp *Sabam* ir socialinio tinklo platformos *Netlog*; žr. bylą *Sabam* (C-360/10), dabar nagrinėjamą Teisingumo Teisme (OL C 288, 2010 m. spalio 23 d., p. 18).

34 — Belgijos teismų sprendimai šioje byloje iš tikrųjų turėjo didelį atgarsį už Europos ribų — tai leidžia konstatuoti greita paieška internete.

tokio pobūdžio prašymų valstybėse narėse arba už jų ribų³⁵.

62. Todėl prašoma priemonė, kuri apibūdinama kaip konkretaus juridinio asmens įpareigojimas taikyti filtravimo ir blokavimo sistemą, iš tikrųjų turės ilgalaikį poveikį neribotam juridinių ir fizinių asmenų skaičiui, IPPT ir interneto vartotojams, informacinės visuomenės paslaugų teikėjams ir šių paslaugų gavėjams.

d) „*In abstracto* ir prevenciškai“: prašomos priemonės prevencinis ir atgrasantis poveikis

63. Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad jo yra prašoma, kad nagrinėjama priemonė būtų *Scarlet* taikoma „in abstracto“ ir „prevenciškai“, vis dėlto jis nepatiksina, ką tai iš tikrųjų reiškia. Tačiau galima daryti prielaidą, kad prašoma priemone nėra siekiama nustatyti IPPT įpareigojimo atlikti tam tikrus

veiksmus, grindžiamus tuo, kad teismas *in concreto*, vykstant civiliniam procesui, konsultuoja, jog iš tikrųjų buvo pažeistos autorių teisės arba gretutinės teisės ar yra neišvengiamo jų pažeidimo pavojus. Taigi tai yra priemonė, kuri vienu metu turi būti prevencinė ir atgrasanti³⁶.

e) „Tik savo sąskaita“: prašomos priemonės diegimo išlaidų paskirstymas

64. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galiausiai pažymi, kad reikalaujamas filtravimo ir blokavimo sistemos taikymo išlaidas turi padengti paslaugų teikėjas. Šiuo požiūriu taikant nagrinėjamą priemonę *Scarlet* greičiausiai patirs nemažų išlaidų, neatsiejamų nuo civilinių procesų, kuriuos paprastai pradeda autorių teisių arba gretutinųjų teisių turėtojai arba jų teisių perėmėjai,

35 — Nėra jokios būtinybės pabrėžti, kokią didelę naudą teisių turėtojams ir teisių perėmėjams, ypač su neteisėtu parsisiuntimu kovojančioms kolektyvinio teisių valdymo bendrovėms padarytų visuotinis filtravimo ir blokavimo sistemų taikymas, darant prielaidą, kad jos iš tikrųjų gali būti veiksmingos, visų pirma procesinių ir turitinių teisių atžvilgiu, palyginti su sistema, kai reikia kreiptis į teismą dėl IPPT pagalbos siekiant nustatyti ir užfiksuoti pažeidėjus, kad vėliau jie būtų patraukti atsakomybėn.

36 — Šiuo atžvilgiu *Sabam* pažymi, kad ketina ne patraukti *Scarlet* atsakomybėn kaip asmenį, darantį intelektualines nuosavybės teisių pažeidimus arba atsakingą už juos, o atgrasyti ją nuo paslaugų teikimo tretiesiems asmenims, jeigu jie jomis naudojasi, kad pažeistų autorių teises arba gretutines teises. Vis dėlto šiuo atžvilgiu svarbu pažymėti, kad *Scarlet* pirmosios instancijos teisme buvo nustatytas veiksmų uždraudimas ir paskirta bauda už kiekvieną sprendimo nevykdymo dieną, dėl kurių pagrindinėje byloje yra paduotas apeliacinis skundas, ir kad *Sabam* prašo patvirtinti pirmojo teismo sprendimus, taip pat išversti sprendimą, kuris bus priimtas, ir paskelbti jį jos interneto svetainėje ir keliuose laikraščiuose.

siekdami, kad būtų konstatuotas šių teisių pažeidimas, už jį būtų nubausta ir prireikus būtų atlyginta žala.

65. Nagrinėjamos priemonės tiesioginės ekonominės išlaidos³⁷, kurios nebuvo ir iš tikrųjų net negali būti³⁸ kaip nors įvertintos, dar labiau padidėja dėl baudų, kurios gali būti skirtos kartu su prašoma priemone, ypač tų baudų, kurios skiriamos nesilaikant filtravimo ir blokavimo sistemos taikymo terminų.

3. Tarpinė išvada

66. Iš išdėstytų samprotavimų matyti, kad priemonė, kurią prašoma ir kuria IPPT įpareigojami įdiegti apibūdintą filtravimo ir blokavimo sistemą, iš tikrųjų, atrodo, yra nauja bendro pobūdžio „prieivolė“, kuri po tam tikro laiko turės būti nuolat taikoma visiems IPPT. Ji pati neturi konkrečių ir individualių

požymių, kurių paprastai tikimasi atsakant arba reaguojant į tam tikrą tariamai konkretų ir apibrėžtą elgesį. Reaguojant į daugiau ar mažiau sukonkretintus intelektualinės nuosavybės teisių pažeidimus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo yra prašoma patvirtinti priemonę, kuri, pakartodama, pagal patį savo pobūdį visais atžvilgiais — asmenų, erdvės ir laiko — gali būti tik bendro pobūdžio.

67. Reikėtų nurodyti, kad šiuo požiūriu ir, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimas turėtų būti nagrinėjamas tik *Scarlet* teisių ir interesų atžvilgiu, taikant teisėtumo principą bendriausia prasme į šį klausimą būtų galima atsakyti neigiamai. Iš esmės, kaip Teisingumo Teismas pažymėjo minėtame Sprendime *Hoechst prieš Komisiją*³⁹, „viešosios valdžios kišimasis į bet kokio asmens, fizinio arba juridinio, privačios veiklos sritį turi būti numatytas įstatymo ir grindžiamas jame nurodytomis priežastimis“. Šis apsaugos reikalavimas, pripažįstamas bendruoju Europos Sąjungos principu, neišvengiamai kyla iš teisėtumo ir teisinio saugumo principų, kurie patys kyla iš teisinės valstybės

37 — Ekspertas, kurį paskyrė *Tribunal de première instance de Bruxelles* pirmininkas, pabrėžia šį klausimo aspektą. Žr. jo 2007 m. sausio 29 d. ataskaitos išvados, cituojamos prašyme priimti prejudicinį sprendimą ir pateiktos šios išvados 21 punkte, 4 ir 5 punktu.

38 — Dar sykį pakartodama, kad technologinio neutralumo principas, kurį gina *Sabam*, reiškia, jog neįmanoma *ex ante* įvertinti bendrų tokios filtravimo ir blokavimo sistemos taikymo išlaidų — ar tai būtų išlaidos, susijusios su pačios sistemos kūrimu ir bandymu, investicinės išlaidos (filtravimo blokai, maršruto parinktuvai ir kt.), projektavimo ir projekto valdymo išlaidos arba nuolatinės techninio aptarnavimo ir vykdymo priežiūros išlaidos.

39 — 19 punktas.

sąvokos⁴⁰. Pavyzdžiui, Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, jog teisinio saugumo principas reikalauja, kad teisės nuostatos, kuriomis nustatomos prievolės mokesčių mokėtojams⁴¹, turinčios neigiamų pasekmių privatiems asmenims⁴², arba kuriomis nustatomos ribojamosios priemonės, darančios didelį poveikį nurodytų asmenų teisėms ir laisvėms⁴³, būtų aiškios ir tikslios, kad suinteresuotieji

asmenys neturėtų abejonių dėl savo teisių ir pareigų ir imtųsi atitinkamų veiksmų⁴⁴. Tačiau, kaip turėsiu progą išsamiai parodyti šioje išvadoje⁴⁵, vertinant *Scarlet* paslaugų gavėjų ir apskritai interneto vartotojų požiūriu, nacionalinės teisės nuostata, kurios pagrindu *Scarlet* gali būti nustatyta jai skirta prievolė, neatitinka, be kita ko, šių reikalavimų.

40 — Matyt, nereikia priminti, kad, kaip nurodyta ESS 2 straipsnyje, Europos Sąjunga yra grindžiama, be kita ko, teisinės valstybės vertybėmis ir kad Teisingumo Teismas jau seniai savo praktikoje yra įtvirtinęs „teisinės Bendrijos“ sąvoką; be kita ko, žr. 1986 m. balandžio 23 d. Sprendimą *Les Verts prieš Parlamentą* (294/83, Rink. p. 1339, 23 punktas) ir 2008 m. rugsėjo 3 d. Sprendimą *Kadi ir Al Barakaat International Foundation prieš Tarybą ir Komisiją* (C-402/05 P ir C-415/05 P, Rink. p. I-6351, 281 punktas). Dėl šių klausimų su visomis išlygomis, kurios turi būti daromos Europos Sąjungos teisėje vartojant nacionalines sąvokas, žr. C. Callies ir M. Ruffert „EUV/EGV, Das Verfassungsrecht der Europäischen Union mit Europäischer Grundrechtcharta, Kommentar“, Beck, 2007, p. 62; J. Schwarze „Droit administratif européen“, Bruylant, 2009, p. 219 ir paskesni; L. Azoulay „Le principe de légalité“, in J.-B. Aubry ir J. Dutheil de la Rochère „Droit administratif européen“, Bruylant, 2007, p. 394, ypač p. 399; D. Simon „La Communauté de droit“, in F. Sudre ir H. Labayle „Réalité et perspectives du droit communautaire des droits fondamentaux“, Bruylant, 2000, p. 85, ypač p. 117 ir paskesni.

41 — Žr. 1981 m. liepos 9 d. Sprendimą *Gondrand ir Garancini* (169/80, Rink. p. 1931, 17 punktas), 1989 m. vasario 22 d. Sprendimą *Komisija prie Prancūziją ir Jungtinę Karalystę* (92/87 ir 93/87, Rink. p. 405, 22 punktas), 1996 m. vasario 13 d. Sprendimą *Van Es Douane Agenten* (C-143/93, Rink. p. I-431, 27 punktas), 1997 m. liepos 17 d. Sprendimą *National Farmers' Union ir kt.* (C-354/95, Rink. p. I-4559, 57 punktas), 1997 m. spalio 16 d. Sprendimą *Banque Indosuez ir kt.* (C-177/96, Rink. p. I-5659, 27 punktas), 2003 m. rugsėjo 23 d. Sprendimą *BGL* (C-78/01, Rink. p. I-9543, 71 punktas) ir 1997 m. lapkričio 20 d. Sprendimą *Wiener SF* (C-338/95, Rink. p. I-6495, 19 punktas).

42 — Be kita ko, žr. 2005 m. birželio 7 d. Sprendimą *VEMW ir kt.* (C-17/03, Rink. p. I-4983, 80 punktas), 2010 m. sausio 14 d. Sprendimą *Stadt Papenburg* (C-226/08, Rink. p. I-131, 45 punktas), 2010 m. rugsėjo 14 d. Sprendimą *Akzo Nobel Chemicals ir Akcros Chemicals prieš Komisiją ir kt.* (C-550/07 P, Rink. p. I-8301, 100 punktas) ir 2010 m. gruodžio 2 d. Sprendimą *Jakubowska* (C-225/09, Rink. p. I-12329, 42 punktas).

43 — 2010 m. balandžio 29 d. Sprendimas *M ir kt.* (C-340/08, Rink. p. I-3913, 65 punktas).

68. Be to, laikantis požiūriu, kurį teisingai gina Komisija, gana aiškiai matyti, kad tarp nurodyto intelektualinės nuosavybės teisių pažeidimo ir prašomos priemonės nėra proporcingumo. Tačiau manau, kad pagrindinis klausimas yra ne tai. Pagrindinis klausimas yra tai, ar ši nauja „prievolė“ taikyti apibūdintą filtravimo ir blokavimo sistemą, atsižvelgiant į jos poveikį minėtų IPPT paslaugų gavėjų, t. y. interneto vartotojų, pagrindinėms teisėms, gali būti priskirta IPPT kaip įpareigojimas ir

44 — Taip pat žr. 1985 m. sausio 30 d. Sprendimą *Komisija prieš Daniją* (143/83, Rink. p. 427, 10 punktas), 1988 m. birželio 21 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (257/86, Rink. p. 3249, 12 punktas), 1993 m. birželio 16 d. Sprendimą *Prancūzija prieš Komisiją* (C-325/91, Rink. p. I-3283, 26 punktas), 2009 m. spalio 1 d. Sprendimą *Komisija prieš Tarybą* (C-370/07, Rink. p. I-8917, 39 punktas), 2010 m. lapkričio 11 d. Sprendimą *Grootes* (C-152/09, Rink. p. I-11285, 43 punktas) ir 2010 m. gruodžio 22 d. Sprendimą *Gowan Comercio* (C-77/09, Rink. p. I-13533, 47 punktas). Dėl aiškumo ir tikslumo reikalavimo, taikomo direktyvas perkeliančioms nuostatomis, žr. 2005 m. spalio 20 d. Sprendimą *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (C-6/04, Rink. p. I-9017, 21 punktas), 2007 m. gegužės 10 d. Sprendimą *Komisija prieš Austriją* (C-508/04, Rink. p. I-3787, 73 punktas) ir 2011 m. kovo 3 d. Sprendimą *Komisija prieš Airiją* (C-50/09, Rink. p. I-873, 46 punktas).

45 — Žr. E dalyje 101 punktą ir paskesnius.

remiantis tokiu įstatymo nustatyto pagrindu, kuris dar bus nagrinėjamas.

supantis prašomą priemonę⁴⁶, ir vieni mano, kad šios direktyvos leidžia tokią priemonę ir netrukdo jos patvirtinti, o kiti, atvirkščiai, mano, kad jos tokios priemonės patvirtinti neleidžia ir net tam prieštarauja⁴⁷. Šiose direktyvose daugiau ar mažiau minimos pagrindinės teisės, garantuojamos EŽTK, o dabar ir Chartijoje⁴⁸. Savo Sprendime *Promusicae* Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog valstybės narės turi užtikrinti, kad perkeltiant ir taikant šias direktyvas būtų išsaugota tinkama pusiausvyra tarp jomis garantuojamų pagrindinių teisių.

C — Priemonės vertinimas atsižvelgiant į direktyvas bei Chartijos 7, 8 ir 11 straipsnius: „apribojimas“, kaip jis suprantamas pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį

69. Prejudiciniu klausimu Teisingumo Teismo prašoma išaiškinti „direktyvas 2001/29 ir 2004/48 kartu su direktyvomis 95/46, 2000/31 ir 2002/58, aiškinant jas atsižvelgiant į [Chartijos 7, 8, 11 straipsnius ir 52 straipsnio 1 dalį]“. Iš esmės reikia nustatyti, ar, atsižvelgiant į esamas nacionalines nuostatas, šios normos, kurias sudaro Europos Sąjungos pirminė ir antrinė teisė, suteikia valstybių narių teismams teisę priemonę, kaip minėtoji, taikyti kaip įpareigojimą. Tačiau pagrindinė byla visų pirma turi būti nagrinėjama ir antrinė teisė turi būti aiškinama atsižvelgiant būtent į pirminę teisę, nes nagrinėjama priemonė, kaip matėme, yra tiesiogiai susijusi su Chartijos 7, 8 ir 11 straipsniais. Dėl šio tvirtinimo reikia padaryti kelias išankstines pastabas.

71. Chartijos 7, 8 ir 11 straipsniais atitinkamai yra garantuotos „teisė į privatų ir šeimos

46 — Pavyzdžiui, Direktyvos 2001/29 8 straipsnio 3 dalimi ir Direktyvos 2004/48 9 straipsnio 1 dalies a punktu valstybės narės nustatomas dvejopo pobūdžio įpareigojimas — sukurti intelektualinės teisės pažeidimų prevencijos ir nubaudoimo už juos teisinius mechanizmus. Direktyvos 2000/31 15 straipsnio 1 dalimi valstybės narės yra nustatomas dvejopo pobūdžio įpareigojimas susilaikyti nuo veiksmų: jos neturi nustatyti „teikėjams“ nei bendros prievolės stebėti informaciją, kurią jie perduoda arba saugo, nei bendros prievolės aktyviai domėtis faktais arba aplinkybėmis, rodančiomis neteisėtą veiklą. Direktyvos 95/46 ir 2002/58, net jei būtų atsižvelgta tik į jų tikslą, garantuoja teisę į asmens duomenų apsaugą. Direktyvos 2006/24 4 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės patvirtina priemones, siekdamos užtikrinti, kad pagal šią direktyvą saugomi duomenys būtų teikiami tik kompetentingoms nacionalinėms institucijoms, tik konkrečiais atvejais ir laikantis nacionalinės teisės.

47 — Šiuo klausimu žr. generalinės advokatės J. Kokott išvadą minėtoje byloje *Promusicae*, kurioje išsamiai nagrinėjamos įvairių direktyvų sąsajos.

48 — Ypač žr. Direktyvos 95/46/EB 1, 2, 10 ir 37 konstatuojamąsias dalis, Direktyvos 2002/58 3, 11, 24 konstatuojamąsias dalis, Direktyvos 2000/31 9 konstatuojamąją dalį ir Direktyvos 2006/24 9 ir 25 konstatuojamąsias dalis, taip pat 4 straipsnį.

70. Šioje vietoje primintina, kad klausime minimos direktyvos yra teisinis kontekstas,

gyvenimą“, teisė į „asmens duomenų apsaugą“ ir „saviraiškos ir informacijos laisvė“. Visiškai nėra reikalo papildomai pažymėti, kad ši byla susijusi su kitomis pagrindinėmis teisėmis, be kita ko, pagrindinės bylos centre yra Chartijos 17 straipsnio 1 dalyje garantuojama nuosavybės teisė, konkrečiai kalbant, Chartijos 17 straipsnio 2 dalyje garantuojama teisė į intelektinės nuosavybės gerbimą, kuri yra masiškai pažeidinėjama neteisėtai parsisiunčiant kūrinius internetu. Tačiau, atsižvelgiant į prašomą priemonę ir į reikalaujamą filtravimo ir blokavimo sistemą, taip pat į užduoto klausimo formuluotę, pirmiausia kyla klausimas dėl teisių, garantuojamų Chartijos 7, 8 ir 11 straipsniuose, o nuosavybės teisė nagrinėtina tik papildomai, kiek sistema turi būti diegiama tik IPPT sąskaita⁴⁹.

Chartijos 52 straipsnio 1 dalį, skaitomą paisant EŽTK 8 straipsnio 2 dalies ir 10 straipsnio 2 dalies. Jei ši priemonė turės būti vertinama kaip apribojimas⁵⁰, reikės įsitikinti, ar ji tenkina įvairias sąlygas, nustatytas šiose nuostatose.

1. „aiškinant jas atsižvelgiant, be kita ko, į Chartijos 7 ir 8 straipsnius“: dėl privataus gyvenimo gerbimo ir teisės į asmens duomenų apsaugą

72. Būtent šiais aspektais dabar reikia išnagrinėti klausimą, ar prašoma priemonė gali būti vertinama kaip teisių ir laisvių „apribojimas“, kaip tai suprantama pagal

73. Prašomą priemonę reikia nuosekliai išnagrinėti kaip galimą teisės į asmens duomenų

49 — Kadangi filtravimo ir blokavimo sistema turi būti diegiama vien IPPT sąskaita, ši priemonė taip pat gali reikšti nuosavybės teisės, kaip ji suprantama pagal Chartijos 17 straipsnį, aiškinamos atsižvelgiant į EŽTK 1 protokolo 1 straipsnį ir į atitinkamą Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, „privatizavimą“. Tačiau šis klausimo aspektas šioje byloje nebus nagrinėjamas.

50 — Arba „kištis“, kaip tai suprantama pagal EŽTK 8 straipsnį, arba „apribojimas“, kaip jis suprantamas pagal EŽTK 10 straipsnį. Dėl šių sąvokų žr., be kita ko, W. J. Ganshof van der Meersch „Réflexions sur les restrictions à l'exercice des droits de l'homme dans la jurisprudence de la Cour européenne de Strasbourg“, *Völkerrecht als Rechtsordnung — Internationale Gerichtsbarkeit — Menschenrechte, Festschrift für H. Mosler*, Springer, 1983, p. 263; C.-A. Kiss „Les clauses de limitation et de dérogation dans la CEDH“, leidinyje D. Turp ir G. Beaudoin „Perspectives canadiennes et européennes des droits de la personne“, Yvon Blais, 1986, p. 119; B. Duarte „Les restrictions aux droits de l'homme garantis par le Pacte international relatif aux droits civils et politiques et les Conventions américaine et européenne des droits de l'homme“, disertacija, Lilio II universitetas, 2005; J. Viljanen „The European Court of Human Rights as a Developer of the General Doctrines of Human Rights Law. A Study of the Limitation Clauses of the European Convention on Human Rights“, disertacija, Tampere universitetas, 2003; L. G. Loucaides „Restrictions or limitations on the Rights guaranteed by the European Convention on Human Rights“, *The Finnish Yearbook of International Law*, t. 3, p. 334.

apsaugą ir teisės į komunikacijos slaptumą apribojimą. Apskritai, kaip kartais konstatuodavo Komisija⁵¹, galimybė likti anonimiškam turi esminę reikšmę norint apsaugoti pagrindines teises į privatų gyvenimą kibernetinėje erdvėje. Tačiau nors aiškiai matyti, kad direktyvos 95/46 ir 2002/58 turi būti aiškinamos atsižvelgiant į Chartijos 7 ir 8 straipsnius⁵², prireikus skaitomus kartu su EŽTK 8 straipsniu⁵³, gerokai mažiau aišku, kaip galima susieti teisę į asmens duomenų apsaugą (Chartijos 8 straipsnis) ir reikalaujamos filtravimo ir blokavimo sistemos taikymą⁵⁴.

a) Asmens duomenų apsauga (Chartijos 8 straipsnis)

74. Kyla tam tikrų sunkumų norint įvertinti konkretų filtravimo ir blokavimo sistemos poveikį teisei į asmens duomenų apsaugą. Pirmasis sunkumas — nustatyti, apie kokius asmens duomenis yra kalbama, nes jie, išskyrus „IP adresus“⁵⁵, nėra aiškiai nurodyti. Technologinis neutralumas, kurio reikalauja *Sabam*, iš esmės reiškia, kad neįmanoma *a priori* nustatyti, ar taikytina sistema reiškia asmens duomenų tvarkymą. Ir *a fortiori* neįmanoma nustatyti, ar jis reiškia, kad bus renkami ir iššifruojami IP adresai.

51 — Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Saugesnės informacinės visuomenės kūrimas gerinant informacijos infrastruktūrų saugumą ir kovojant su kompiuteriniais nusikaltimais: e. Europa 2002“ (COM(2000) 890 galutinis, ypač p. 23).

52 — Šiuo atžvilgiu ypač žr. 2003 m. gegužės 20 d. Sprendimą *Rundfunk* (C-465/00, C-138/01 ir C-139/01, Rink. p. I-4989, 68 punktas), 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Satakunnan Markkinäpörssi ir Satamedia* (C-73/07, Rink. p. I-9831), taip pat minėtą Sprendimą *Volker und Markus Schecke ir Eifert* (56 punktas ir toliau). Taip pat žr. generalinės advokatės J. Kokott išvadą minėtoje byloje *Promusicae* (51 ir paskesni punktai).

53 — Ypač žr. Direktyvos 95/46 10 konstatuojamąją dalį, Direktyvos 2002/58 1, 2, 7, 10 11 ir 24 konstatuojamąsias dalis ir 1 straipsnio 1 dalį.

54 — *Scarlet* ir ISPA, taip pat Belgijos, Čekijos ir Nyderlandų vyriausybės iš esmės mano, kad taikant tokią filtravimo ir blokavimo sistemą IPPT turės imtis asmens duomenų tvarkymo pažeisdamas direktyvas 95/46 ir 2002/58. *Sabam*, Lenkijos ir Suomijos vyriausybės ir Komisija, atvirkščiai, mano, kad tokios sistemos taikymas neprieštarauja direktyvoms 95/46 ir 2002/58. Dėl duomenų tvarkymo, kuris draudžiamas pagal šias direktyvas, nagrinėjimo ypač žr. generalinės advokatės J. Kokott išvadą byloje *Promusicae* (64 ir paskesni punktai).

75. Antras sunkumas — nustatyti, ar IP adresai yra asmens duomenys. Iki šiol Teisingumo Teismas yra nagrinėjęs tik atvejus dėl su IP adresais susietų nominatyvinių duomenų⁵⁶. Tačiau jis dar neturėjo progos išnagrinėti,

55 — *Scarlet* ir ISPA mano, kad kiekvieno interneto vartotojo turimas IP adresas yra asmens duomenys, nes būtent jis leidžia identifikuoti interneto vartotojus. Atitinkamai interneto vartotojų IP adresų rinkimas ir iššifravimas, reikalingi šiems vartotojams identifikuoti ir atitinkamai tokiai sistemai veikti, yra asmens duomenų tvarkymas, kurio direktyvos neleidžia.

56 — Minėto Sprendimo *Promusicae* 45 punktas; 2009 m. vasario 19 d. Nutartis *LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten*, C-557/07, Rink. p. I-1227.

ar pats IP adresas gali būti laikomas asmens duomenimis⁵⁷.

šios direktyvos 2 straipsnio a punkte nurodyti asmens duomenys⁶¹.

76. Savo ruožtu Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas turėjo progą pažymėti⁵⁸, kad „interneto naudotojų elgesio stebėjimas ir paskesnis jų IP adresų surinkimas prilygsta jų teisės į privataus gyvenimo gerbimą ir susirašinėjimo slaptumą ribojimui“⁵⁹. Direktyva 95/46⁶⁰ įkurta Darbo grupė asmenų apsaugai tvarkant asmens duomenis taip pat mano, kad IP adresai, be jokios abejonės, yra

77. Šios išsakytos nuomonės atitinka esamą teisinę padėtį pagal Direktyvos 2006/24/EB 5 straipsnį⁶², kuriuo interneto prieigos paslaugų teikėjai įpareigojami, be kita ko, saugoti tam tikrus duomenis, reikalingus tiriant, nustatant ir persekiojant sunkius nusikaltimus. Konkrečiai nurodyti „duomenys, būtini ryšio šaltiniui išaiškinti ir nustatyti“, tarp jų — abonento ar registruoto naudotojo, kuriam buvo suteiktas IP adresas, vardas, pavardė ir adresas, bei duomenys, būtini nustatyti „prijungimo prie interneto ir atsijungimo nuo interneto prieigos paslaugų datą ir laiką tam tikroje laiko juostoje ir dinamišką ar statišką <...> IP adresą, kuri ryšiui suteikė prieigos prie interneto paslaugos teikėjas“.

57 — Galima pažymėti, kad šis klausimas netiesiogiai iškyla byloje *Bonnier Audio ir kt., C-461/10*, dabar nagrinėjamoje Teisingumo Teisme (OL C 317, 2010, p. 24), kurioje Teisingumo Teismo iš esmės klausama, ar Direktyva 2006/24, iš dalies keičianti Direktyvą 2002/58, prieštarauja Direktyvos 2004/48 8 straipsnio pagrindu priimtai nacionalinės teisės nuostatai, pagal kurią siekiant identifikuoti abonentą identifikavimo tikslais leidžiama įpareigoti IPPT pateikti autorių teisių turėtojiui arba šių teisių perėmėjui IP adresą, kuriuo pasinaudojant buvo pažeistos šios teisės.

58 — 2010 m. vasario 22 d. Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl šiuo metu vykstančių Europos Sąjungos derybų dėl Kovos su klajokimu prekybos susitarimo (ACTA) (OL C 147, 2010, p. 1, 24 punktą); Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria panaikinamas Paminatinis sprendimas 2004/68/TVR (OL C 323, 2010, p. 6, 11 punktą).

59 — Šiuo klausimu jis remiasi Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, 2006 m. birželio 29 d. Sprendimu *Weber ir Saravia prieš Vokietiją* (pareiškimas Nr. 54934/00, Rink. 2006-XI) ir 2008 m. liepos 1 d. Sprendimu *Liberty ir kt. prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimas Nr. 58243). Vis dėlto pažymėtina, kad šios dvi bylos yra susijusios ne konkrečiai su IP adresų rinkimu, o su telekomunikacijų stebėjimu.

60 — Vadina moji 29 straipsnio darbo grupė.

78. Šiuo požiūriu IP adresas gali būti vertinamas kaip asmens duomenys, nes jį susiejus su identifikavimo numeriu arba bet koku kitu

61 — Ypač žr. 2007 m. birželio 20 d. Nuomonę 4/2007 dėl asmens duomenų sąvokos, WP 136, prieinama adresu: <http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/>. Taip pat žr. bendresnio pobūdžio 1997 m. gruodžio 3 d. Rekomendaciją Nr. 3/97 dėl anonimiškumo internete, WP 6, ir darbo dokumentą „Privataus gyvenimo gerbimas internete“ — Bendras Europos požiūris į duomenų apsaugą internete“, patvirtintas 2000 m. lapkričio 21 d., WP 37, ypač p. 22.

62 — 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/24/EB dėl duomenų, generuojamų arba tvarkomų teikiant viešai prieinamas elektroninių ryšių paslaugas arba viešuosius ryšių tinklus, saugojimo ir iš dalies keičianti Direktyvą 2002/58/EB (OL L 105, p. 54).

jam būdingu elementu galima nustatyti asmens tapatybę⁶³.

neabejotinai gali taip paveikti teisę į asmens duomenų apsaugą⁶⁵, kad tai galima laikyti apribojimu, kaip jis suprantamas pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį.

79. Taigi kylantis klausimas yra susijęs ne tiek su tuo, koks yra IP adresų teisinis statusas, o labiau su nustatymu, kokiomis sąlygomis ir kokiais tikslais jie gali būti renkami, kokiomis sąlygomis gali būti iššifruojami, o gauti asmens duomenys — tvarkomi arba kokiomis sąlygomis gali būti reikalaujama juos rinkti ir iššifruoti⁶⁴.

b) Elektroninių ryšių slaptumas (Chartijos 7 straipsnis)

80. Svarbu pažymėti, kad tokia filtravimo ir blokavimo sistema, kaip reikalaujamoji, nepaisant minėto technologinio neapibrėžtumo,

81. Tokios, kaip reikalaujamoji, elektroninių pranešimų filtravimo sistemos įdiegimas turėtų pasekmių ir teisei į tai, kad būtų gerbiamas susirašinėjimo slaptumas, ir apskritai teisei į komunikacijos slaptumą, kuri garantuojama Chartijos 7 straipsniu⁶⁶, aiškiniu

63 — Toks, pavyzdžiui, yra Prancūzijos informacijos ir laisvųjų nacionalinės komisijos požiūris, žr. 2007 m. lapkričio 8 d. Sprendimą Nr. 2007-334. Šiais klausimais žr., pavyzdžiui, M. González Pascual „La Directiva de retención de datos ante el Tribunal Constitucional Federal alemán. La convergencia de jurisprudencias en la Europa de los Derechos: un fin no siempre deseable“, REDE, 2010, Nr. 36, p. 591.

64 — Dėl draudimo saugoti ir pateikti srauto duomenis pagal Direktyvą 2002/58 ir jo išimčių reikia nurodyti generalinės advokatės J. Kokott išvadą minėtoje byloje *Promusicae*, 64 ir paskesni punktai.

65 — Direktyvos 2006/24 11 straipsniu, be kita ko, į Direktyvos 2002/58 15 straipsnį buvo įterpta 1a dalis, pagal kurią Direktyvos 2002/58 15 straipsnio 1 dalis netaikoma duomenims, kuriuos konkrečiai reikalaujama išsaugoti pagal Direktyvą 2006/24. Šiuo atveju Direktyvos 2006/24 4 straipsnyje yra nustatyta: „Valstybės narės patvirtina priemones siekdamas užtikrinti, kad pagal šią direktyvą saugomi duomenys kompetentingoms nacionalinėms institucijoms būtų teikiami tik konkrečiais atvejais ir laikantis nacionalinės teisės. Atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisės ar viešosios tarptautinės teisės ir visų pirma EŽTK, kaip ją aiškina Europos Žmogaus Teisių Teismas, atitinkamas nuostatas, kiekviena valstybė narė, laikydamosi būtinumo ir proporcingumo reikalavimų, savo nacionalinėje teisėje nustato tvarką ir sąlygas, kurių turi būti laikomasi siekiant gauti prieigą prie saugomų duomenų“.

66 — *Scarlet*, palaikoma ISPA, remdamasi šiuo atžvilgiu šios direktyvos 26 konstatuojamąja dalimi ir 5 straipsniu, pažymi, kad tokios sistemos taikymas pažeisė Direktyvos 2002/58 nuostatas, susijusias su elektroninių ryšių slaptumu.

atsižvelgiant į EŽTK 8 straipsnį ir atitinkamą Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką.

82. Europos Žmogaus Teisių Teismas dar neturėjo progos priimti sprendimo nei dėl konkrečių elektroninių ryšių kontrolės priemonių, nei *a fortiori* dėl tokios, kaip reikalaujamoji, filtravimo ir blokavimo sistemos suderinamumo su EŽTK. Tačiau galima manyti, kad, atsižvelgiant į teismo praktiką, susijusią su telefoninių pokalbių klausymusi⁶⁷, tokios priemonės yra kišimasis, kaip tai suprantama pagal EŽTK 8 straipsnį. Be to, jis turėjo progą nuspręsti, kad jei asmeniui nežinant asmens duomenys, susiję su jo naudojimu telefonu, elektroniniu paštu ir internetu, yra renkami ir saugomi, tai yra „kišimasis“ į suinteresuotojo asmens naudojamą teisę į asmeninio gyvenimo ir susirašinėjimo gerbimą, kaip tai suprantama pagal EŽTK 8 straipsnį⁶⁸.

83. Direktyvos 2002/58⁶⁹ 5 straipsnyje savo ruožtu yra apibrėžiamas ir užtikrinamas

pranešimų ir su jais susijusių srauto duomenų, perduodamų per viešųjų ryšių tinklą ir teikiant viešai teikiamas elektroninių ryšių paslaugas, konfidencialumas. Šia nuostata visų pirma valstybės narės yra įpareigojamos uždrausti bet kokiū būdu sekti ar perimti šiuos pranešimus, išskyrus atvejus, kai tai galima teisėtai daryti pagal šios direktyvos 15 straipsnį. Šiuo straipsniu valstybėms narėms leidžiama patvirtinti teisinės priemonės, ribojančias teisės į komunikacijos slaptumo taikymo sritį, jei toks ribojimas yra būtina priemonė, be kita ko, užkardant, tiriant, nustatant ir persekiojant baudžiamąsias veikas. Visos priemonės, kurios gali būti priimtose šiuo tikslu, kad ir kaip būtų, turi „atitikti bendruosius Bendrijos teisės principus, tarp jų ir nurodytus Europos Sąjungos Sutarties 6 straipsnio 1 ir 2 dalyse“.

2. „Aiškinant jas atsižvelgiant, be kita ko, į Chartijos 11 straipsnį“: dėl saviraiškos laisvės ir teisės į informaciją garantijos

67 — Be to, tiesiogiai remiantis šia praktika buvo nagrinėta klausymosi įrangos buvimo priemonė. Žr. 2005 m. gegužės 31 d. EŽTT sprendimą *Vetter prieš Prancūziją* (pareiškimas Nr. 59842/00, 27 pastraipą), kuriame Teismas tiesiogiai nurodo savo samprotavimą 1990 m. balandžio 24 d. Sprendime *Huvig prieš Prancūziją* (pareiškimas Nr. 11105/84, A serija, Nr. 176-B) ir 1990 m. balandžio 24 d. EŽTT sprendime *Kruslin prieš Prancūziją* (pareiškimas Nr. 11801/85, A serija, Nr. 176-A).

68 — EŽTT 2007 m. balandžio 3 d. Sprendimas *Copland prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimas Nr. 62617/00, 43 ir 44 pastraipos).

69 — Pažymėtina, kad Direktyvos 2000/31 15 konstatuojamojoje dalyje tiesiogiai daroma nuoroda į 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 97/66/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos telekomunikacijų sektoriuje (OL L 24, 1998, p. 1), kuri buvo panaikinta Direktyva 2002/58, 5 straipsnį.

84. Akivaizdu, kad Chartijos 11 straipsnis, kuriuo garantuojama teisė ne tik skleisti

informaciją, bet ir ją gauti⁷⁰, turi būti taikomas ir internetui⁷¹. Europos Žmogaus Teisių Teismas yra nusprendęs, kad „dėl savo prieinamumo ir galimybės išsaugoti ir išplatinti didelį kiekį informacijos interneto svetainės ypač padeda pagerinti žinių prieinamumą visuomenei ir apskritai palengvinti informacijos perdavimą“⁷².

1 dalyje⁷³, „apribojimas“, kaip tai suprantama pagal EŽTK 10 straipsnį, nesvarbu konkretūs techniniai pranešimų kontrolės įgyvendinimo būdai, vykdomos kontrolės apimtis ir mastas ar realiai vykdomos kontrolės veiksmingumas ir patikimumas, t. y. aplinkybės, į dėl kurių keliamus klausimus, kaip minėta, kol kas nėra atsakymo.

85. Visiškai nėra abejonių, kaip pažymėjo *Scarlet*, kad tokios, kaip reikalaujamoji, filtravimo ir blokavimo sistemos ir ypač blokavimo mechanizmo, leidžiančio kontroliuoti visus elektroninius pranešimus, siunčiamus naudojantis jos paslaugomis, taikymas pagal savo pobūdį yra komunikacijos laisvės, įtvirtintos Chartijos 11 straipsnio

86. Kaip pažymėjo *Scarlet*, sistema, kurią sudaro filtravimas ir blokavimas, neišvengiamai paveiks teisėtą keitimąsi duomenimis, o tai savo ruožtu turės pasekmių teisių, kurios garantuojamos Chartijos 11 straipsniu, turiniui vien dėl to, kad konkretaus pranešimo teisėtas arba neteisėtas pobūdis, kuris priklauso nuo atitinkamos autorių teisės apimties, skirtingose šalyse skiriasi ir negali būti nustatytas techninėmis priemonėmis. Iš žinomų aplinkybių neatrodo, jog kokia nors filtravimo ir blokavimo sistema leistų užtikrinti, kad tam tikru būdu, suderinamu su Chartijos 11 straipsnyje ir 52 straipsnio 1 dalyje įtvirtintais reikalavimais, būtų blokuojamas tik tas keitimasis duomenimis, kuris yra konkrečiai identifikuotas kaip neteisėtas.

70 — Kaip tai suprantama ir pagal EŽTK 10 straipsnį. Žr., be kita ko, 1991 m. lapkričio 26 d. EŽTT sprendimą *Observer ir Guardian prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimas Nr. 13585/88, A serija, Nr. 216, 59 pastraipa) ir 1998 m. vasario 19 d. EŽTT sprendimą *Guerra ir kt. prieš Italiją* (pareiškimas Nr. 14967/89, Rink. 1998-I, 53 pastraipa).

71 — Gali būti pažymėta, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat turėjo progą atsižvelgti į interneto, kuris, būdamas *per se* prieinamas visiems, sukelia didelio masto daugiklio poveikį, „galia“, vertindamas saviraiškos laisvės „apribojimo“ suderinamumą su EŽTK 10 straipsnio 2 dalies reikalavimais. Žr. 2011 m. sausio 13 d. EŽTT sprendimą *Mouvement Raëlien Suisse prieš Šveicariją* (pareiškimas Nr. 16354/06, 54 ir paskesnės pastraipos); 2010 m. vasario 16 d. EŽTT sprendimą *Akdaş prieš Turkiją* (pareiškimas Nr. 41056/04, 28 pastraipa) ir 2009 m. liepos 16 d. EŽTT sprendimą *Willem prieš Prancūziją* (pareiškimas Nr. 10883/05, 36 ir 38 pastraipos).

72 — 2009 m. gegužės 10 d. EŽTT sprendimas *Times Newspapers Limited prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimai Nr. 3002/03 ir 23676/03, 27 pastraipa). Šiuo atveju Teismas mano, kad „archyvų sudarymas internete yra vienas pagrindinių interneto svetainių vaidmens aspektų“, patenkantis į EŽTK 10 straipsnio taikymo sritį.

73 — Buvo galima teigti, kad intelektinės nuosavybės teisės nuostatų valstybėje narėje pačios savaime gali būti apribojimas, kaip jis suprantamas pagal EŽTK 10 straipsnį; R. Danay „Copyright vs. Free Expression: the Case of peer-to-peer File-sharing of Music in the United Kingdom“, *Yale Journal of Law & Technology*, 2005–2006, t. 8, Nr. 2, p. 32.

3. Tarpinė išvada

87. Iš išdėstytų samprotavimų matyti, kad prašoma priemonė tiek, kiek ją įpareigojama įdiegti tokią, kaip apibūdintoji, elektroninių pranešimų filtravimo ir blokavimo sistemą, gali turėti neigiamą poveikį naudojimuisi minėtomis teisėmis ir laisvėmis, įtvirtintomis Chartijoje, ir turi būti vertinama kaip *Scarlet* paslaugų gavėjų ir apskritai interneto vartotojų teisių „apribojimas“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį⁷⁴. Tačiau interneto vartotojų naudojimosi pagrindinėmis teisėmis apribojimai, atsirandantys įdiegus tokią filtravimo ir blokavimo sistemą, yra galimi tik jei atitinka tam tikras sąlygas, kurias dabar reikia išnagrinėti.

D — Dėl Chartijoje pripažįstamų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimo sąlygų ir, konkrečiai kalbant, dėl sąlygos, susijusios, be kita ko, su „įstatymo kokybe“ (Chartijos 52 straipsnio 1 dalis)

88. Chartijoje, kaip žinoma, įtvirtintos sąlygos, kurios taikomos bet kokiam joje

pripažįstamų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimui, o EŽTK apibrėžtos sąlygos, kuriomis, be kita ko, bet koks kišimasis į asmeninį gyvenimą ir bet koks saviraiškos laisvės apribojimas gali būti laikomas teisėtu.

89. Pavyzdžiui, Chartijos 52 straipsnyje minima, kad apribojimai gali būti „reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti“, ir nurodoma būtinybė, kad tokio pobūdžio priemone būtų siekiama „bendrų interesų“ ir ji atitiktų proporcingumo principą. Nors intelektinės nuosavybės teisių gynimu neabejotinai siekiama bendro intereso, kaip rodo direktyvos 2001/29 ir 2004/48, vis dėlto reikalaujama filtravimo ir blokavimo sistema pagrindinėje byloje iš esmės yra grindžiama būtinybe apsaugoti „kitų teisių ir laisvės“. Apribojimo „reikalingumas apsaugoti [autorių teisių ir gretutinių teisių turėtojų] teises“ šioje byloje yra pagrindinė priežastis, dėl kurios *Sabam* pradėjo civilinį procesą prieš *Scarlet*.

90. Iš esmės ypač svarbu pabrėžti, kad nuosavybės teisė dabar įtvirtinta Chartijos 17 straipsnyje, kurio 2 dalyje — ir tai jokiū būdu negalima pamiršti — aiškiai nurodoma, kad „intelektinė nuosavybė turi būti saugoma“. Taip pat primintina, jog Teisingumo Teismas anksčiau yra nusprendęs, kad nuosavybės teisė yra pagrindinė teisė, kuri yra

⁷⁴ — Arba kaip „kišimasis“, kaip tai suprantama pagal EŽTK 8 straipsnį, arba kaip „apribojimas“, kaip jis suprantamas EŽTK 10 straipsnį.

bendrųjų teisės principų dalis⁷⁵, ir pripažino, kad autorių teisės yra nuosavybės teisės dalis⁷⁶. Pačių direktyvų 2001/29 ir 2004/48⁷⁷ tikslas — užtikrinti aukšto lygio intelektinės nuosavybės apsaugą. Be to, remiantis nusistovėjusia Komisijos ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, intelektinė nuosavybė pati savaime yra pagal EŽTK Pirmojo protokolo 1 straipsnį taikomos apsaugos objektas⁷⁸.

saugomu kūriniumi, ypač licencijų, suteikiamų už užmokestį, forma⁸⁰.

91. Galiausiai Teisingumo Teismas yra nurodęs, kad autorių teisių buvimo pagrindas — suteikti inovacinių ir originalių kūrinių kūrėjui išimtinę teisę disponuoti šiais kūriniais⁷⁹. Taigi autorių teisės ir gretutinės teisės yra ekonominio pobūdžio, nes jos apima, be kita ko, teisę komerciniais tikslais disponuoti

92. Nagrinėjamu atveju apribojimas neabejotinai yra „reikalingas teisėms apsaugoti“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį, ir ši būtinybė gali pateisinti kitų teisių ir laisvių apribojimą, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

93. Tai pažymėjus reikia nurodyti, kad nebūtina išsamiai nagrinėti visų sąlygų, kuriomis yra galimi Chartijoje pripažįstamų teisių ir laisvių apribojimai, siekiant pateikti naudingą atsakymą į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą. Šis klausimas iš tikrųjų yra labai konkrečiai susijęs su tuo, ar teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas, kuris, kaip buvo išdėstyta, atsirastų dėl reikalaujamos filtravimo ir blokavimo sistemos taikymo, galimas „vien remiantis [nacionaline] nuostata“ — 1994 m. birželio 30 d. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 87 straipsnio 1 dalimi, kurią visą jis cituoja. Dėl šio prejudicinio klausimo aspekto būtina pirmiausia nagrinėti pirmąją sąlygą, numatytą Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje,

75 — Be kita ko, žr. 2006 m. rugsėjo 12 d. Sprendimą *Laserdisken* (C-479/04, Rink. p. I-8089, 62 punktą).

76 — Minėtas Sprendimas *Laserdisken* (65 punktą).

77 — Ypač žr. Direktyvos 2001/29 3 ir 4 konstatuojamąsias dalis ir Direktyvos 2004/48 1 ir 2 konstatuojamąsias dalis.

78 — Be kita ko, žr. 1990 m. spalio 4 d. EŽTT sprendimą *Smith Kline ir French Laboratories Ltd. prieš Nyderlandus*, (pareiškimas Nr. 12633/87, DR 66, p. 81), 1994 m. sausio 11 d. EŽTT sprendimą *A. D. prieš Nyderlandus* (pareiškimas Nr. 21962/93), 1995 m. lapkričio 20 d. EŽTT sprendimą *British-American Tobacco Company Ltd prieš Nyderlandus*, A serija, Nr. 331, 71–72 pastraipos, 1989 m. kovo 30 d. EŽTT sprendimą *Chappel prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimas Nr. 10461/83, A serija, Nr. 152A, 59 pastraipa), 2007 m. sausio 11 d. EŽTT sprendimą *Anheuser-Bush Inc. prieš Portugaliją* (pareiškimas Nr. 73049/01, 71 ir 72 pastraipos), 2005 m. liepos 5 d. EŽTT sprendimą *Melnychuk prieš Ukrainą* (pareiškimas Nr. 28743/03, 3 pastraipa).

79 — Žr. 1988 m. gegužės 17 d. Sprendimą *Warner Brothers ir Metronome Video* (158/86, Rink. p. 2605, 13 punktą).

80 — Žr. 1981 m. sausio 20 d. Sprendimą *Musik-Vertrieb membran ir K-tel International* (55/80 ir 57/80, Rink. p. 147, 12 punktą) ir 1993 m. spalio 20 d. Sprendimą *Phil Collins ir kt.* (C-92/92 ir C-326/92, Rink. p. I-5145, 20 punktą).

kuri visiškai atitinka EŽTK 8 straipsnio 2 dalį ir 10 straipsnio 2 dalį, — šis nagrinėjimas bus atliktas atsižvelgiant į atitinkamus Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus, kuriuose aiškinamos šios dvi nuostatos, dėl kurių, kaip jau buvo pažymėta, nusistovėjo ypač gausi teismo praktika, galinti padėti apibrėžti šią sąlygą.

kokybe“⁸². Iš esmės šis „įstatymas“ turi būti „pakankamai prieinamas ir nuspėjamas, t. y. suformuluotas pakankamai tiksliai, kad leistų teisės subjektui — pasinaudojus specialisto patarimais — atitinkamai elgtis“, „numatyti jam kylančias pasekmes“⁸³, „numatyti, kiek tai atitinkamomis aplinkybėmis protingai galima, pasekmes, kurios gali atsirasti atlikus tam tikrą veiksmą“⁸⁴.

94. Europos Žmogaus Teisių Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad EŽTK nuostatos, pagal kurias kišimasis į teisės įgyvendinimą arba jos garantuojamos laisvės apribojimas galimas, jeigu jis yra „numatytas įstatymo“⁸¹, ne tik reiškia, kad priemonė turi būti grindžiama pačiu įstatymu ir turėti „pagrindą vidaus teisėje“, bet ir nustato reikalavimus, susijusius, jo žodžiais tariant, su „atitinkamo įstatymo

95. Taigi „įstatymas“ turi būti pakankamai aiškus⁸⁵ ir nuspėjamas, kalbant apie taikytinų priemonių esmę ir pobūdį⁸⁶, ir turi pakankamai aiškiai apibrėžti, kokia apimtimi ir sąlygomis naudojamosi teise kištis į EŽTK

81 — Be kita ko, P. van Dijk ir kt. „Theory and practice of the European Convention on Human Rights“, 4-asis leidimas, Intersentia, 2006, p. 336; E.G. Jacobs, R.C.A. White ir C. Ovey „The European Convention on Human Rights“, 5-asis leidimas, Oxford University Press, 2010, p. 315; D.J. Harris, M. O’Boyle ir C. Warbrick „Law of the European Convention on Human Rights“, 2-asis leidimas, Oxford University Press, 2009; C. Grabenwarter „Europäische Menschenrechtskonvention: ein Studienbuch“, 3-iasis leidimas, Helbing & Lichtenhahn, 2008, p. 112; F. Matscher „Der Gesetzesbegriff der EMRK“ leidinyje A. Adamovich und Kobzina „Der Rechtsstaat in der Krise — Festschrift Edwin Loebenstein zum 80. Geburtstag“, Maincas, 1991, p. 105; J. Gundel, J. „Beschränkungsmöglichkeiten“, *Handbuch der Grundrechte*, Band. VI/1, Müller, 2010, p. 471; R. Weiß „Das Gesetz im Sinne der europäischen Menschenrechtskonvention“, Duncker & Humblot, 1996.

82 — Be kita ko, žr. L. Martín-Retortillo Baquer „La calidad de la ley según la jurisprudencia del Tribunal europeo de derechos humanos“, *Derecho Privado y Constitución* Nr. 17, 2003, p. 377; P. Wachsmann „De la qualité de la loi à la qualité du système juridique“, *Libertés, Justice, Tolérance, Mélanges en hommage au doyen Gérard Cohen-Jonathan*, Bruuselis, Bruylant, t. 2, p. 1687.

83 — 1987 m. kovo 26 d. EŽTT sprendimas *Leander prieš Švediją* (pareiškimas Nr. 9248/81, A serija, Nr. 116, 50 pastraipa).

84 — 1992 m. vasario 25 d. EŽTT sprendimas *Margareta ir Roger Andersson prieš Švediją*, (pareiškimas Nr. 12963/87, A serija, Nr. 226-A, p. 25, 75 pastraipa).

85 — 2007 m. liepos 3 d. EŽTT sprendimas *Tan prieš Turkiją* (pareiškimas Nr. 9460/03, 22–26 pastraipos); šioje byloje Teismas nagrinėjo, ar įstatymo aiškumo principą atitinka nuostatos dėl sulaukytų asmenų susirašijimo. Jis nusprendė, kad nuostatose, pagal kurias įkalinimo įstaigų direktoriams, nusprendus drausmės komisijai, buvo suteikiama teisė atsisakyti persiųsti, cenzūruoti arba sunaikinti bet kokį laišką, pripažintą „netinkamu“, nebuvo pakankamai aiškiai apibrėžtos valdžios institucijų diskrecijos teisės šioje srityje apimtis ir įgyvendinimo sąlygos.

86 — Be kita ko, žr. minėtą EŽTT sprendimą *Kruslin prieš Prancūziją*, 30 pastraipa, 2006 m. rugėjo 25 d. EŽTT sprendimą *Coban prieš Ispaniją* (pareiškimas Nr. 17060/02).

garantuojamų teisių įgyvendinimą⁸⁷. Tai, kad įstatymu suteikiama diskrecijos teisė, savaime neprieštarauja šiam reikalavimui, jeigu, atsižvelgiant į siekiamą teisėtą tikslą, yra pakankamai aiškiai apibrėžiama tokios teisės apimtis ir naudojimosi ja sąlygos, kad teisės subjektas būtų deramai apsaugotas nuo savivalės⁸⁸. Įstatyme, kuriuo suteikiama diskrecijos teisė, turi būti nustatytos ir jos ribos⁸⁹.

susijusiam asmeniui būtų prieinamas ir nuspėjamas⁹³.

96. Todėl apribojimas yra leidžiamas tik jeigu jis vidaus teisėje grindžiamas įstatymu, o šis įstatymas turi būti prieinamas, aiškus, nuspėjamas⁹⁰, — visos šios sąlygos kyla iš teisės viršenybės principo⁹¹. Dėl šio teisės viršenybės reikalavimo⁹² kyla būtinybė, kad įstatymas

97. Sąlyga, kad bet koks apribojimas turi būti „numatytas įstatymo“, remiantis Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, reiškia, kad viešosios valdžios atstovų veiksmai turi atitikti iš anksto teisės normomis apibrėžtas ribas, o tai „nustato tam tikrus reikalavimus, kuriuos turi atitikti tiek pačios teisės normos,

87 — Be kita ko, žr. 2010 m. rugsėjo 14 d. EŽTT sprendimą *Sanoma Uitgevers prieš Nyderlandus* (pareiškimas Nr. 38224/03, 81 ir 82 punktai).

88 — Be kita ko, minėtas Sprendimas *Margareta ir Roger Andersson* (75 pastraipa).

89 — 1983 m. kovo 25 d. EŽTT sprendimas *Silver ir kt. prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimai Nr. 5947/72, 6205/73, 7052/75, 7061/75, 7107/75, 7113/75 ir 7136/75, A serija, Nr. 61, 88 pastraipa).

90 — Šiuo klausimu žr. generalinės advokatės J. Kokott išvados minėtoje byloje *Promusicae* 53 punkta, kuriame cituojamas minėtas Sprendimas *Österreichischer Rundfunk* (76 ir 77 punktai).

91 — Dėl šių skirtingų reikalavimų bendro formulavimo žr., be kita ko, 1998 m. gegužės 25 d. EŽTT sprendimą *Kopp prieš Šveicariją* (pareiškimas Nr. 23224/94, Rink. 1998-II, 55 pastraipa).

92 — 1998 m. liepos 30 d. EŽTT sprendimas *Valenzuela Contre-ras prieš Ispaniją* (pareiškimas Nr. 27671/95, Rink. 1998-V, 46 pastraipa), kurioje daroma nuoroda į 1984 m. rugpjūčio 2 d. EŽTT sprendimą *Malone* (pareiškimas Nr. 8691/79, A serija, Nr. 82), ir į minėtus sprendimus *Kruslin prieš Prancūziją* ir *Kopp prieš Šveicariją*.

93 — Pagal teisės viršenybės principą, įtvirtintą EŽTK preambuleje, reikalaujama, kad nacionalinė teisė suteiktų tam tikrą jos garantuojamų teisių apsaugą nuo viešosios valdžios savivalės. Pagal šį principą „reikalaujama, kad valdžios institucijų kišimasis į asmens teises turi būti veiksmingai kontroliuojamas“ (1978 m. rugsėjo 6 d. EŽTT sprendimas *Klass ir kt. prieš Vokietiją* (pareiškimas Nr. 5029/71, A serija Nr. 28, p. 25–26, 55 pastraipa), minėto Sprendimo *Malone*, 68 pastraipa, minėto sprendimo *Silver ir kt.* 90 pastraipa), ir „jis reiškia, be kita ko, kad vykdomosios valdžios kišimosi į asmens teises atžvilgiu vykdoma veiksminga kontrolė, kurią paprastai, bent jau paskutinėje instancijoje, turi užtikrinti teismas, nes jis suteikia geriausias nepriklausomumo, nešališkumo ir teisėto proceso garantijas“ (minėto EŽTT sprendimo *Klass ir kt.* 55 pastraipa), taip pat pagal jį reikalaujamas „minimalus apsaugos lygis“, kuris nėra užtikrinamas, „jei nenustatomos vykdomajai valdžiai suteiktos diskrecijos teisės ribos“ (dėl EŽTK 8 straipsnio žr., be minėtų sprendimų *Malone* (68 pastraipa) ir *Kruslin prieš Prancūziją* (30 pastraipa), 2000 m. gegužės 4 d. EŽTT sprendimą *Rotaru prieš Rumuniją* (pareiškimas Nr. 28341/95, Rink. 2000-V, 55 pastraipa), 2006 m. birželio 6 d. EŽTT sprendimą *Segerstedt-Wiberg ir kt. prieš Švediją* (pareiškimas Nr. 62332/00, Rink. 2006-VII, 76 pastraipa), 2006 m. birželio 8 d. EŽTT sprendimą *Lupsa prieš Rumuniją* (pareiškimas Nr. 10337/04, Rink. 2006-VII, 34 pastraipa), 2006 m. birželio 29 d. EŽTT sprendimą *Weber ir Saravia prieš Vokietiją* (pareiškimas Nr. 54934/00, Rink. 2006-XI, 94 pastraipa); dėl EŽTK 10 straipsnio žr. minėtą Sprendimą *Sanoma Uitgevers*, 82 pastraipa) arba jei nėra nustatomos teismui suteikiamos diskrecijos teisės ribos (1990 m. balandžio 24 d. EŽTT sprendimas *Huvig prieš Prancūziją* (pareiškimas Nr. 11105/84, A serija, Nr. 176-B, p. 55, 29 pastraipa), minėto Sprendimo *Weber ir Saravia prieš Vokietiją* 94 pastraipa, minėto Sprendimo *Liberty ir kt.* 62 pastraipa, 2009 m. kovo 10 d. EŽTT sprendimas *Bykov prieš Rusiją* (pareiškimas Nr. 4378/02, 78 pastraipa).

ties procedūros, kuriomis užtikrinamas jų veiksmingas laikymasis⁹⁴.

kad suinteresuotasis asmuo būtų priverstas pasinaudoti specialisto patarimais, siekdamas susiklosčiusiomis aplinkybėmis tinkamai įvertinti pasekmes, kurios gali atsirasti dėl tam tikro veiksmo⁹⁶. Tai visų pirma pasakyti- na apie profesinę veiklą vykdančius asmenis, įpratusius savo veikloje elgtis labai apdairiai.

98. Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat yra nusprendęs, kad įstatymo prieinamumo ir nuspėjamumo sąlygos taikymas daugiausia priklauso nuo atitinkamo akto turinio, jo reguliuojamos srities ir asmenų, kuriems jis yra skirtas, statuso⁹⁵. Įstatymo nuspėjamumo reikalavimas neprieštarauja tam,

99. Galiausiai Europos Žmogaus Teisių Teismas turėjo progą pažymėti, kad terminas „įstatymas“ turi būti suprantamas „materiali- ai“, o ne tik formaliąja prasme, t. y. jis gali apimti tiek „rašytinę teisę“, tiek „nerašytinę teisę“ arba teismų „kuriamą teisę“⁹⁷. Šiuo požiūriu taip pat gali prireikti atsižvelgti į teismų praktiką. „Nusistovėjusi teismų prak- tika“, kuri yra paskelbta, t. y. prieinama, tam tikromis aplinkybėmis gali papildyti įsta- tymo nuostatą ir ją paaikškinti, kad ji taptų nuspėjama⁹⁸.

94 — P. Wachsmann „La prééminence du droit“, *Le droit des organisations internationales, Recueil d'études à la mémoire de Jacques Schwob*, p. 241, ypač p. 263; taip pat žr. G. Wiarda „La Convention européenne des droits de l'homme et la prééminence du droit“, *Rivista di studi politici internaziona- li*, 1984, p. 452; K. Grabarczyk „Les principes généraux dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme“, PUAM, 2008, ypač p. 194 ir paskesni; J.-Y. Morin „La prééminence du droit dans l'ordre juridique européen“, *Theory of International Law at the Threshold of the 21st Century. Essays in Honour of Krzysztof Skubiszewski*, Kluwer Law International, 1996, p. 643.

95 — 1990 m. kovo 28 d. EŽTT sprendimas *Groppera Radio ir kt. prieš Šveicariją* (pareiškimas Nr. 10890/84, A serija, Nr. 173, p. 26, 68 pastraipa), 1996 m. lapkričio 15 d. EŽTT spren- dimas *Cantoni prieš Prancūziją* (pareiškimas Nr. 17862/91, Rink. 1996-V, 35 pastraipa). Kaip Teismas pažymėjo dėl asmens judėjimo viešoje erdvėje stebėjimo naudojant GPS priemonės, palyginti griežti kriterijai, nustatyti ir taikomi konkrečiam telekomunikacijų stebėjimo kontekste, negali būti taikomi *mutatis mutandis* visoms kišimosi formoms. Žr. 2009 m. rugsėjo 2 d. EŽTT sprendimą *Uzun prieš Vokietiją* (pareiškimas Nr. 35623/05, 66 pastraipa). Šioje byloje teismas nusprendė remtis bendraisiais principais, vertin- damas, ar „būtų tinkama apsauga nuo savavališko kišimosi į naudojimąsi [EŽTK] 8 straipsniu saugomomis teisėmis“. Šiuo atveju, kaip jis primena, „valdžios institucijų taikomo slapto stebėjimo priemonių atveju, kadangi nėra visuo- menės kontrolės ir yra piktnaudžiavimo rizika, reikia, kad nacionalinė teisė suteiktų apsaugą nuo savavališko kišimosi į naudojimąsi 8 straipsniu garantuojamomis teisėmis“. „Teismas turi įsitikinti, kad yra tinkamos ir pakankamos garantijos, saugančios nuo piktnaudžiavimo. Tai vertinant turi būti atsižvelgiama į visas bylos aplinkybes, pavyzdžiui, galimų priemonių pobūdį, apimtį ir trukmę, joms skirti reikalavimus pagrindus, valdžios institucijas, kurios yra kompetingos jas leisti, vykdyti ir kontroliuoti, naciona- linės teisės suteikiamas apskundimo galimybes“.

96 — Be kita ko, minėto Sprendimo *Groppera Radio* 68 pastraipa ir minėto Sprendimo *Tolstoy Miloslavsky* 37 pastraipa.

97 — Be kita ko, žr. 1979 m. balandžio 26 d. EŽTT sprendimą *Sunday Times prieš Jungtinę Karalystę* (Nr. 1) (pareiškimas Nr. 6538/74, A serija, Nr. 30, 49 pastraipa), 1995 m. liepos 13 d. EŽTT sprendimą *Tolstoy Miloslavsky prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimas Nr. 18139/91, A serija, Nr. 316- B, 37 pastraipa), minėto Sprendimo *Sanoma Uitgevers* 83 pastraipa.

98 — Be kita ko, 1988 m. gegužės 24 d. EŽTT sprendimas *Müller ir kiti prieš Šveicariją* (pareiškimas Nr. 10737/84, A serija, Nr. 133, 29 pastraipa).

100. Taigi Chartija, kaip ir EŽTK, leidžiama apriboti jose garantuojamų teisių ir laisvių įgyvendinimą, kištis į naudojimąsi teisėmis arba apriboti naudojimąsi laisvėmis, jei, be kita ko, tai „numatyta įstatymo“. Europos Žmogaus Teisių Teismas, iš esmės vadovaudamasis EŽTK preambulėje įtvirtintu teisės viršenybės principu, remdamasis šia fraze ir daugiausia „įstatymo kokybės“ sąvoka⁹⁹, išplėtojo visą doktriną, pagal kurią bet koks apribojimas arba kišimasis turi būti iš anksto numatytas įstatymo, bent jau materialiaja prasme, ir būti pakankamai tikslus atsižvelgiant į juo siekiamą tikslą, t. y. turi atitikti minimalius reikalavimus. Teisingumo Teismas turi atsižvelgti į šią praktiką aiškindamas atitinkamas Chartijos nuostatas.

E — „*Vien remiantis nuostata*“: nacionalinių nuostatų nagrinėjimas atsižvelgiant į sąlygą, susijusią su „įstatymo kokybe“ (Chartijos 52 straipsnio 1 dalis)

101. Šiame nagrinėjimo etape telieka atsakyti į klausimą, ar teisinis pagrindas, kurį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas identifikavo valstybės narės teisės sistemoje, IPPT paslaugų gavėjų ir apskritai interneto vartotojų požiūriu iš tikrųjų yra pagal Chartiją reikalaujamas „įstatymas“, kaip jis suprantamas pagal išnagrinėtą Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, nagrinėjamu atveju pritaikytą pagal Europos Sąjungos teisės sistemos ypatumus.

99 — Reikia pažymėti, kad Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje sąvoka „įstatymo kokybė“ pamažu įgijo jai būdingą reikšmę, atitinkančią EŽTK tikslų įgyvendinimą, kuri ją skiria nuo artimų sąvokų ir dažnai yra platesnio turinio tam tikrų valstybių narių teisėje; be kita ko, žr. L. Milano „Contrôle de constitutionnalité et qualité de la loi“, *Revue du Droit public* Nr. 3, 2006, p. 637; „La mauvaise qualité de la loi: Vagueness Doctrine at the French Constitutional Council“, *Hastings Constitutional Law Quarterly* Nr. 37, 2010 žiema, p. 243; M. Reicherzer „Legitimität und Qualität von Gesetzen“, *Zeitschrift für Gesetzgebung*, 2004, p. 121; P. Wachsmann „La qualité de la loi“, *Mélanges Paul Amselek*, p. 809; P. Montalivet „La „juridicisation“ de la légistique. À propos de l'objectif de valeur constitutionnelle d'accessibilité et d'intelligibilité de la Loi“, *La confection de la loi*, PUF, 2005, p. 99; H. Moysan „L'accessibilité et l'intelligibilité de la loi. Des objectifs à l'épreuve de la pratique normative“, *AJDA*, 2001, p. 428.

102. Iš pradžių reikia priminti, kas yra pažodžiui parašyta nagrinėjamoje nacionalinės teisės nuostatoje, konkrečiai kalbant, 1994 m. birželio 30 d. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 87 straipsnio 1 dalyje, kurią prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pasirūpino pateikti *in extenso* pačiame savo prejudiciniame klausime: „[pirmosios instancijos teismo pirmininkas ir komercijos teismo pirmininkas] gali taikyti įpareigojimą imtis kelių tam tikrai veiklai užkertančių veiksmų ir tarpininkams, kurių paslaugomis trečiasis asmuo naudojasi pažeisdamas autorių teises ar gretutines teises“.

103. Tai pažymėjus, nėra abejonių, kad Belgijos teisėje numatytas „vienas iš“ teisinių pagrindų, kuriuo remiantis civiliniame procese dėl autorių teisių ir gretutinių teisių pažeidimo konstatavimo, nubaudimo už jį ir žalos atlyginimo galima tokį asmenį, kaip an-tai pagrindinėje byloje yra *Scarlet*, t. y. IPPT, įpareigoti imtis veiksmų, kad būtų iš tikrųjų nutraukti šios rūšies pažeidimai. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimu keliamo problema yra ne tai, ar kompetentingas Belgijos teismas apskritai gali taikyti įpareigojimą imtis kelių tam tikrai veiklai užkertančių veiksmų tokiomis aplinkybėmis ir tokiais tikslais, bet tai ar jis gali pasinaudoti šia savo galia atsižvelgiant į „įstatymo kokybės“ reikalavimus, kaip ji su-prantama pagal EŽTK ir Chartiją, ir taikyti tokią priemonę, kokios prašoma šioje byloje.

104. Šiomis aplinkybėmis visų pirma rei-kia grįžti prie pradinių samprotavimų apie prašomos priemonės požymius ir galiausiai „pobūdį“.

105. Kaip matėme, žvelgiant iš *Scarlet* ir IPPT perspektyvos, prievolė vien jų sąskaita taikyti tokią, kaip nagrinėjamoji, filtravimo ir blokavimo sistemą, yra, pirma, tokia specifinė

bei išskirtinė ir „nauja“ bei netikėta, kad gali būti leidžiama tik jei yra tiesiogiai, iš anksto, aiškiai ir tiksliai numatyta „įstatymo“, kaip jis suprantamas pagal Chartiją. Tačiau būtų sunku manyti, kad nagrinėjamos nacionalinės nuostatos pagrindu taikydamas prašo-mą priemonę kompetentingas nacionalinis teismas neviršytų tiesiogiai, iš anksto, aiškiai ir tiksliai „įstatyme“ nurodytų ribų, ir visų pirma paisant Direktyvos 2000/31 15 straipsnio¹⁰⁰. Žvelgiant iš *Scarlet* pozicijų buvo sun-ku nuspėti, kad Belgijos teismas gali taikyti tokio pobūdžio priemonę¹⁰¹, o atsižvelgiant į galimas jos ekonomines pasekmes, ji net be-veik prilygsta savivalei.

106. Žvelgiant iš *Scarlet* paslaugų gavėjų ir apskritai visų interneto vartotojų pozici-jos matyti, kad prašoma taikyti filtravimo

100 — Direktyvos 2000/31 15 straipsnio 1 dalyje valstybėms narėms yra nustatomas dvejopo pobūdžio įpareigojimas susilaikyti nuo veiksmų. Jos neturi nustatyti „teikėjams“ nei bendros prievolės stebėti informaciją, kurią jie per-duoda arba saugo, nei bendros prievolės aktyviai domėtis faktais arba aplinkybėmis, rodančiomis nelegalią veiklą. Be to, Direktyvos 2000/31 12 straipsnio 1 dalyje valstybėms narėms nustatomas įpareigojimas užtikrinti, kad komuni-kacijos tinklo prieigos paslaugų teikėjas, t. y. be kita ko, IPPT, nebūtų atsakingas už perduodamą informaciją.

101 — 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/136/EB, iš dalies keičiančios Direktyvą 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugo-mis, Direktyvą 2002/58/EB dėl asmenų duomenų tvar-kymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje ir Reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 dėl nacionalinių institu-cijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymą, bendradarbiavimo (OL L 337, p. 11–36), 30 konstatuoja-moje dalyje taip pat yra pažymima, jog „pagal Direktyvą 2002/22/EB nereikalaujama, kad paslaugų teikėjai stebėtų jų tinklais perduodama informaciją arba pradėtų teismo procesą prieš savo klientus dėl tokios informacijos, taip pat teikėjai neįpareigojami būti atsakingi už šią informaciją“.

sistema, kad ir kokios būtų jos konkretaus veikimo sąlygos, neatsiejama nuo sisteminio ir universalaus, nuolatinio ir neriboto laiko taikymo, o jos sukūrimas nesiejamas su jokiomis konkrečiomis garantijomis, kaip antai, be kita ko, asmens duomenų apsauga, ryšių konfidencialumu. Be to, blokavimo mechanizmas, kad ir kokios būtų konkrečios jo veikimo sąlygos, turi būti taikomas nenumačius asmenims, kuriems šis taikymas turės poveikį, t. y. interneto vartotojams, nei galimybės paprieštarauti konkrečios rinkmenos blokavimui, nei ginčyti jo pagrįstumo.

107. Sunku padaryti kitokią išvadą, nes nagrinėjamu nacionaliniu įstatymu visiškai nesiekama leisti kompetentingiems nacionaliniams teismams patvirtinti visų atitinkamos valstybės narės teritorijoje veikiančių IPPT abonentų elektroninių pranešimų filtravimo priemonę.

108. Taigi turi būti daroma išvada, kad, atsižvelgiant į Chartijos 7, 8 ir 11 straipsnius ir ypač į reikalavimus, susijusius su „įstatymo kokybe“, apskritai iš teisės viršenybės kylančius reikalavimus, nagrinėjama nacionalinės teisės nuostata negali būti laikoma pakankamu teisiniu pagrindu priemonei, kuria įpareigojama įdiegti filtravimo ir blokavimo

sistemą, kaip antai reikalaujamą pagrindinėje byloje.

109. Be to, kalbant apie „materialiąją“ „įstatymo“ sąvoką, taip pat reikia pažymėti, jog visiškai neatsižvelgta į gausią Belgijos teismų praktiką, kurioje nacionalinės teisės nuostata išsamiai išaiškinta ir ne kartą taikyta prašomai priemonei atsižvelgiant į Europos Sąjungos ir EŽTK teisę, o tai leidžia daryti išvadą, jog įstatymo nuspėjamumo sąlyga įvykdyta¹⁰².

110. Atsižvelgiant į tai, kas konstatuota, nėra būtina nagrinėti Europos Sąjungos teisės poveikio¹⁰³ nacionalinio teisinio pagrindo „kokybei“. Generalinė advokatė J. Kokott savo išvadoje minėtoje byloje *Promusicae*¹⁰⁴ yra pažymėjusi, kad „pusiausvyrą tarp šių nagrinėjamų pagrindinių teisių pirmiausia tenka nustatyti Bendrijos teisės aktų leidėjui, tačiau ir valstybės narės, naudojamosi likusia kompetencija perkeliant direktyvas į nacionalinę

102 — Ypač žr. minėto EŽTT sprendimo *Chappel* 56 pastraipą. Taip pat žr. 2007 m. vasario 15 d. EŽTT sprendimą *Bock ir Palade prieš Rumuniją* (pareiškimas Nr. 21740/02, 61–64 pastraipos), 2008 m. vasario 14 d. EŽTT sprendimą *July ir Libération prieš Prancūziją* (pareiškimas Nr. 20893/03, 55 pastraipa) ir 2009 m. vasario 5 d. EŽTT sprendimą *Brunet-Lecomte ir kt. prieš Prancūziją* (pareiškimas Nr. 42117/04, 42 pastraipa).

103 — Dėl to, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas, nagrinėdamas įstatymo kokybę, atsižvelgia į Europos Sąjungos teisę, žr., be kita ko, minėto EŽTT sprendimo *Cantoni* 30 pastraipą ir 2008 m. gegužės 27 d. EŽTT sprendimą *Marchiani prieš Prancūziją* (pareiškimas Nr. 30392/03).

104 — 56 punktas.

teisę, taip pat yra įpareigotos paisyti šios pusiausvyros“.

111. Taip yra keliamas ypač svarbus klausimas dėl Europos Sąjungos ir valstybių narių atitinkamos „atsakomybės“ išnagrinėtų teisės viršenybės reikalavimų požiūriu situacijoje, kai direktyvos kartu su nacionalinėmis jų perkėlimo priemonėmis yra taikomos tokiu būdu, kuriuo „apribojama“ Chartijos garantuojama teisė arba jos pripažįstama laisvė. Tačiau atsižvelgiant į tai, kaip formuluojamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimas, kuriame aiškiai nurodytos nacionalinės teisės nuostatos, tariamai perkeliančios direktyvas 2001/29 ir 2004/48 dėl intelektinės nuosavybės apsaugos, šį klausimą galima laikinai palikti nenagrinėtą, konstatavus, kad nė viena iš minėtų direktyvų nėra nereikalaujama įdiegti tokios filtravimo ir blokavimo sistemos, kokios reikalaujama pagrindinėje byloje.

112. Galiausiai šiomis aplinkybėmis reikia atmesti mintį, kad nagrinėjamų direktyvų, ir konkrečiai Direktyvos 2000/31, aiškinimas turi būti suaktualintas atsižvelgiant į technologijų ir interneto vartojimo pažangą. Nors akivaizdu, kad nuspėjamumo reikalavimas nereikia visiško tikrumo, kaip ne kartą yra nusprendęs Europos Žmogaus Teisių

Teismas¹⁰⁵, požiūris, kuriuo ginamas „gyvas“ aktų aiškinimas, negali nusverti to, kad nėra jokio nacionalinio teisinio pagrindo, kuriuo būtų eksplicitiškai minima elektroninių pranešimų filtravimo ir blokavimo sistema. Europos Sąjungos teisės, konkrečiai kalbant, Direktyvos 2000/31 15 straipsnio, aiškinimas, kad leidžiama patvirtinti tokią prašomą priemonę arba tam neprieštaraujama, neatitinka „įstatymo kokybės“ reikalavimų ir prieštarauja teisinio saugumo¹⁰⁶ ir teisėtų lūkesčių apsaugos principams.

113. Norėčiau pateikti keletą baigiamųjų pastabų. Chartijoje, kaip ir EŽTK, reikalaujant, kad bet koks teisių ir laisvių „apribojimas“ (arba „kišimasis“) būtų „numatytas įstatymo“, tokiu ypatingu būdu daroma nuoroda į įstatymo arba pačios teisės, kaip *tranquillitas publica* šaltinio, paskirtį labai svarbioje mūsų nagrinėjamoje srityje. Taigi pagal Chartiją norima, ne tik kad įstatymas būtų „ankstesnis“ nei bet koks teisių ir laisvių apribojimas, bet ir kad šis apribojimas nekeistų „teisių ir laisvių esmės“, o tai iš esmės neišvengiamai reiškia, kad įstatymų leidėjas turi įsikišti ir nubrėžti liniją tarp teisės apribojimo ir iš esmės neliečiamo pagrindinio jos turinio. Taip pat pagal Chartiją reikalaujama,

105 — Kaip jis pažymi, „tikrumas, nors ir labai pageidautinas, kartais yra susijęs su pernelyg dideliu griežtumu, o teisė turi būti pritaikoma prie situacijų pokyčių“; be kita ko, minėto Sprendimo *Sunday Times* 49 pastraipa, 2004 m. gegužės 18 d. EŽTT sprendimas *Éditions Plon prieš Prancūziją* (pareiškimas Nr. 58148/00, Rink. 2004-IV, 26 pastraipa).

106 — Dėl ryšio, kurį Europos Žmogaus Teisių Teismas kartais nustato tarp teisės viršenybės ir „teisiųjų situacijų saugumo“ principų, ypač žr. 2002 m. liepos 25 d. EŽTT sprendimą *Sovtransavto Holding prieš Ukrainą* (pareiškimas Nr. 48553/99, Rink. 2000-VII, 77 pastraipa) ir 2005 m. lapkričio 8 d. EŽTT sprendimą *Timotyevich prieš Ukrainą* (pareiškimas Nr. 63158/00, 32 pastraipa). Taip pat žr. K. Grabarczyk „Les principes généraux dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme“, minėta disertacija, ypač p. 209 ir paskesni, Nr. 583 ir paskesni.

kad bet koks jos pripažįstamų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas atitiktų proporcingumo ir būtinybės principus ir būtų iš tikrųjų skirtas siekti Europos Sąjungos pripažįstamų bendrojo intereso tikslų arba reikalingas kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti. Atsižvelgdamas į visas šias sąlygas, manau, kad vėl negalima konstatuoti, jog šiuo atveju yra „įstatymas“ — „įstatymas“, suprantamas kaip „kolegialiai priimta“, t. y. demokratiškai legitimu, teisė. Iš esmės tik įstatymas parlamentine šio žodžio prasme būtų galėjęs leisti nagrinėti kitas sąlygas, nustatytas Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje. Šiuo atžvilgiu būtų galima nurodyti, kad Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje yra implicitinis „kolegialiai priimto“ įstatymo, siejamo su intensyvia vieša diskusija, reikalavimas.

Kad ir kaip būtų, čia kalbama apie eksplicitinį įstatymo kaip „iš anksto nustatytos teisės“ reikalavimą. O konstatavus, kad šioje byloje jo nebuvo, jau galima formuluoti atsakymą į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pirmąjį klausimą.

114. Taigi siūlau Teisingumo Teismui neigiamai atsakyti į *Cour d'appel de Bruxelles* pirmąjį prejudicinį klausimą ir pripažinti, kad nereikia atsakyti į subsidiariai pateiktą antrąjį klausimą.

V — Išvada

115. Tad siūlau Teisingumo Teismui į *Cour d'appel de Bruxelles* pateiktą prejudicinį klausimą atsakyti taip:

„2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/48/EB dėl intelektualios nuosavybės teisių gynimo, skaitomas kartu su 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant

asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje ir 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva), aiškinamas atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8, 11 straipsnius ir 52 straipsnio 1 dalį bei Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 ir 10 straipsnius, reikia suprasti taip, kad jos draudžia nacionaliniam teismui remiantis tik nuostata, numatančia, kad „[kompetentingi teismai] gali taikyti įpareigojimą imtis kelių tam tikrai veiklai užkertančių veiksmų ir tarpininkams, kurių paslaugomis trečiasis asmuo naudojasi pažeisdamas autorių teises ar gretutines teises“, *in abstracto* ir prevenciškai įpareigoti interneto prieigos paslaugų teikėją tik savo sąskaita ir neterminuotai įdiegti visų savo klientų visų elektroninių pranešimų, gaunamų ir siunčiamų naudojantis jo paslaugomis per, be kita ko, *peer-to-peer* programinę įrangą, filtravimo sistemą, kad būtų nustatytos jo tinklu siunčiamos muzikos, kinematografijos ar audiovizualinių kūrinių, teisės į kuriuos tariamai priklauso ieškovui, elektroninės rinkmenos ir užblokuotas jų persiuntimas užklausos arba siuntimo stadijoje.“